

Голас Радзімы

№ 42 (1457)
21 кастрычніка 1976 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Цана 2 кап.
Год выдання 21-ы

Наша Гродзеншчына і польская Беластоцчына — сумежка дзвюх рэспублік. Дружба злучае ўсіх: і дарослых і малых.
НА ЗДЫМКУ: навучэнцы гродзенскага музычнага вучылішча сярод удзельнікаў фальклорнага калектыву «Падляшскія кукі» Беластоцкага ваяводства.

СЯБРУЮЦЬ ПІСЬМЕННІКІ І НАРОДЫ

САПРАЎДАНАЕ МАСТАЦТВА НАЛЕЖЫЦЬ УСАМУ
ЧАЛАВЕЦТВУ ● КАРАНІ ДРУЖБЫ ВЯДУЦЬ У
МІНУЛАЕ ● ПІСЬМЕННІКІ ЗНАЁМЫ АСАБІСТА

...Звінелі беларускія цымбалы, выводзячы мелодыю паланеза Міхаіла Агінскага. І было ў ёй усё: і смутак па Радзіме, і прага да волі, і нескаронасць, і трагедыя любові.

У левай ложы, дзе сядзелі госці — польскія пісьменнікі, стала асабліва ціха. Такі зухаваты, гаваркі дасціпец Юзаф Озга-Міхальскі сядзеў, глыбока «ўросшы» ў крэсла, падпёршы далонню схіленую набок галаву, слухаў.

Выступаючы 6 кастрычніка на прэс-канферэнцыі ў ДOME літаратара, ён, напалову жартуючы, сказаў: «Я думаю, што нашым гісторыкам і мастацтвазнаўцам няма сэнсу спрачацца, якія краявіды — польскія ці беларускія — больш натхнялі вя-

лікага Адама Міцкевіча, каму больш належаць — Польшчы ці Беларусі — кампазітары Мянюшка ці Агінскі...» Потым, вытрымаўшы паўзу, сур'езна дадаў: «Сапраўднае мастацтва — інтэрнацыянальнае, яно не прызнае ніякіх межаў, яно належыць усяму чалавецтву!»

У студзені 1975 года ў Лодзі — адным з буйнейшых прамысловых гарадоў Польшчы, праходзілі Дні беларускай літаратуры. Месяца было выбрана не выпадкова: лодзінскае выдавецтва з'яўляецца буйнейшым прапагандыстам беларускай літаратуры. Дзякуючы яго намаганням, у Польшчы не толькі з'яўляецца большасць перакладаў нашых твораў, але

● НАСЫЧАНАЯ ПРАГРАМА СВЯТА ● МАЦУЙ
ДРУЖБУ З СУСЕДАМ ● ЛІТАРАТУРНЫЯ СУВ'Я-
ЗІ — ПРАДМЕТ НАВУКОВАГА ДАСЛЕДАВАННЯ

і арганізуюцца мерапрыемствы, якія папулярызуюць літаратуру і культуру Беларусі. Так Лодзь, як і сумежныя — Люблінскі, Беластоцкі, Мазавецкі — раёны, стала адным з цэнтраў пашырэння ведаў аб нашай літаратуры. Тады польскія сябры прымалі ў сябе вядомых беларускіх празаікаў, паэтаў, крытыкаў, перакладчыкаў, выдаўцоў.

І вось разам з кастрычніцкімі меляўнічымі фарбамі восені на беларускую зямлю прыйшло свята — у адказ на гасціннасць запрасілі нашы пісьменнікі сваіх польскіх сяброў.

Сёння мы ўжо можам гаварыць аб далёкай гісторыі сувязей нашых народаў. Карані гэтых сувязей ідуць углыб стагоддзяў. Нас аб'ядноўвае гісторыя барацьбы за свабоду і неза-

лежнасць, свядомасць, якую нашы народы гартавалі пад ярмом адных і тых жа прыгнятальнікаў, нашы героі і змагары, што паўставалі на бітву за лепшую долю, імёны Касцюшкі і Каліноўскага. У дні самых цяжкіх выпрабаванняў, у дні барацьбы з гітлераўскімі захопнікамі польскі рэвалюцыйны паэт Уладзіслаў Бранеўскі заклікаў: «Дай мне руку, Беларусь, дай мне руку, Украіна. Вы дасце мне ў дарогу серп і молат незалежнасці!»

Не меншую гісторыю маюць і нашы духоўныя сувязі. У іх шматвяковыя тоадзіны. Многія беларускія пісьменнікі мінулага адчулі на сабе плённае ўздзеянне польскай літаратуры, асаб-

[Заканчэнне на 7-й стар.]

ШТО ТАКОЕ МІЖГАС-
ПАДАРЧЫ КОМПЛЕКС!

[«Віцебскі варыянт»]
стар. 3

А. ГУРЫНОВІЧ, МІНІСТР ЗА-
МЕЖНЫХ СПРАУ БССР:
«ААН МОЖА І ПАВІННА
ПАВЯЛІЧЫЦЬ СВОЙ УКЛАД
У СПРАВУ БАРАЦЬБЫ ЗА
МІР І МІЖНАРОДНАЕ СУ-
ПРАЦОУНІЦТВА»

[«У імя міру і прагрэсу»]

стар. 6

3 ПАВЕДАМЛЕННЯЎ ТАСС

14 кастрычніка 1976 года ў 20 гадзін 40 минут маскоўскага часу ў Савецкім Саюзе ажыццёўлены запуск касмічнага карабля «Саюз-23», пілатуемага экіпажам у састве камандзіра карабля падпалкоўніка ЗУДАВА Вячаслава Дзмітрыевіча і бортінжынера падпалкоўніка-інжынера РАЖДЗЕСТВЕНСКАГА Валерыя Ільіча.

Мэтай запуску карабля «Саюз-23» з'яўляецца працяг навукова-тэхнічных даследаванняў і эксперыментаў з ар-

бітальнай навуковай станцыяй «Салют-5», пачатых 7 ліпеня 1976 года пры сумесным палёце транспартнага карабля «Саюз-21» і станцыі «Салют-5».

Бартавыя сістэмы карабля «Саюз-23» працуюць нармальна, самаадчуванне экіпажа добрае.

Касманаўты таварышы Зудаў В. Д. і Раждзественскі В. І. прыступілі да выканання праграмы палёту.

16 кастрычніка 1976 го-

да пасля заканчэння работ на борце карабля «Саюз-23» касманаўты таварышы Вячаслаў Зудаў і Валерыя Раждзественскі вярнуліся на Зямлю. У 20 гадзін 46 минут па маскоўскаму часу спускае-мы апарат касмічнага карабля «Саюз-23» зрабіў пасадку ў 195 кіламетрах на паўднёвы ўсход ад горада Цалінаграда.

Стан здароўя таварышаў Зудава і Раждзественскага добры.

**ПАДПАЛКОЎНІК ЗУДАЎ
ВЯЧАСЛАЎ ДЗМІТРЫЕВІЧ**

Камандзір касмічнага карабля «Саюз-23» Вячаслаў Дзмітрыевіч Зудаў нарадзіўся ў 1942 годзе ў горадзе Бор Горкаўскай вобласці.

У 1963 годзе ён закончыў Балашоўскае вышэйшае ваеннае авіяцыйнае вучылішча лётчыкаў, а затым служыў у ваенна-транспартнай авіяцыі. Налятаў каля 1 200 гадзін. Мае таксама першы разрад па парашутнаму спорту.

В. Д. Зудаў — член Камуністычнай партыі Савецкага Саюза з 1963 года.

У атрад касманаўтаў Вячаслаў Дзмітрыевіч быў залічаны ў 1965 годзе. Прайшоў поўны курс падрыхтоўкі да касмічных палётаў. Пры гэтым праявіў глыбокія спецыяльныя веды, тэхнічную эрудыцыю, умненне хутка прымаць неабходныя рашэнні ў абстаноўцы, максімальна набліжанай да ўмоў касмічнага палёту. Неаднаразова ўдзельнічаў у кіраванні палётамі пілатуемых касмічных караблёў і станцый.

**ПАДПАЛКОЎНІК-ІНЖЫНЕР
РАЖДЗЕСТВЕНСКІ
ВАЛЕРЫЙ ІЛЬІЧ**

Бортінжынер касмічнага карабля «Саюз-23» Валерыя Ільіч Раждзественскі нарадзіўся ў 1939 годзе ў Ленінградзе.

У 1961 годзе ён закончыў Вышэйшае ваенна-марское вучылішча імя Ф. Э. Дзяржынскага, затым служыў у часях Ваенна-Марскога Флоту. Камандаваў групай вадалазаў-глыбокаводнікаў аварыйна-выратавальнай службы Чырванасцяжнага Балтыйскага флоту.

В. І. Раждзественскі — член Камуністычнай партыі Савецкага Саюза з 1961 года.

У атрад касманаўтаў Валерыя Ільіч быў залічаны ў 1965 годзе. У ходзе падрыхтоўкі да касмічных палётаў ён паказаў сябе эрудыраваным інжынерам, які глыбока разбіраецца ў складаных пытаннях касмічнай тэхнікі. Неаднаразова ўдзельнічаў у кіраванні палётамі пілатуемых касмічных караблёў і станцый.

У перыяд спецыяльнай падрыхтоўкі выканаў вялікі аб'ём лётнай работы на самалётах розных тыпаў. З'яўляецца інструктарам парашутна-дэсантнай падрыхтоўкі ВПС.

**НА ПУТІ
К БОЛЬШОМУ ХЛЕБУ**

В Отчетном докладе ЦК КПСС на XXV съезде партии Л. И. Брежнев назвал рост зернового производства ударным участком работы сельских коммунистов, всех колхозников и работников совхозов. Как будет решаться эта проблема в десятой пятилетке! На этот вопрос корреспондента АПН Эммы Вершининой отвечает председатель научного Совета по перспективам развития и системам ведения сельского хозяйства СССР при Президиуме Всесоюзной академии сельскохозяйственных наук имени Ленина, профессор Алексей ИЛЬЧИВ:

— В нашей стране потребности людей в хлебе и различных изделиях из муки удовлетворяются полностью. Более того, мы имеем хлеба в избытке. К тому же расход его в расчете на душу населения снижается. Вместо него в ежедневном рационе все большее место занимают продукты животноводства, овощи, фрукты. Изменение структуры питания населения — закономерный процесс. Это характерная примета современного уровня жизни СССР.

Но проблема фуражного зерна у нас в стране существует. Специалисты подсчитали, что для устойчивого раз-

вития животноводства надо собирать примерно по тонне зерна на каждого жителя страны. Мы еще не достигли этого уровня: в восьмой пятилетке, например, производилось в среднем за год 703 килограмма на душу населения, в девятой — около 800.

Среднегодовое производство зерна у нас в стране стабильно растет. В 1956—1960 годах мы собрали 121,5 миллиона тонн зерна, в 1961—1965 гг. — 130,3 миллиона тонн, в 1966—1970 гг. — 167,6 миллиона тонн и в 1971—1975 годах — свыше 180 миллионов тонн. Причем, по данным статистики, темпы роста произ-

«ХУТКАЯ»

ВЫХОДЗІЦЬ ПА ВЫКЛІКУ

Над'яна Міністэрства аховы здароўя Беларускай ССР абмеркавала шляхі далейшага развіцця хуткай медыцынскай дапамогі. Такі від медыцынскага абслугоўвання створаны з першых ж дзён Савецкай улады. Журналістка Валыяна НЯЗОРВА пабывала на станцыі хуткай дапамогі Мінска.

На станцыі хуткай дапамогі працуюць урачы, якія маюць вялікі вопыт практычнай работы. Гэта і зразумела: медыкі хуткай дапамогі ў выпадку раптоўнага захворвання павінны не толькі неадкладна паставіць дыягназ, але і тут жа, на месцы, аказаць кваліфікаваную дапамогу. Галоўны ўрач гарадской станцыі Ігар Кудлач і сам з ліку тых, у каго за плячымі больш чым 25 гадоў лячэбнай практыкі. Каля дзесяці з іх ён узначалвае хуткую дапамогу. Я прашу Ігара Кудлача раскажаць пра асаблівасці гэтай медыцынскай установы.

— У адрозненне ад клінікі ці раённай паліклінікі, — сказаў галоўрач, — мы аказваем медыцынскую дапамогу хворым непасрэдна дома. А каб гэта дапамога была на высокім прафесійным узроўні, у нас створана 16 спецыялізаваных брыгад: кардыялагічная, хірургічная, акушэрска-гінекалагічная і іншыя. Яны маюць у сваім распараджэнні машыны з новым, самым дасканалым абсталяваннем. Пасля аказання першай дапамогі машыны хуткай дапамогі ў выпадку неабходнасці дастаўляюць хворых у клініку. Машына хуткай дапамогі выязджае па выкліку на працягу трох-чатырох мінут. Для большага выйгрышу ў часе ва ўсіх адміністрацыйных раёнах Мінска працуюць нашы падстанцыі. Кожны выклік хуткай дапамогі абходзіцца дзяржаве ад шасці да дваццаці рублёў. А ў цэлым на ўтрыманне нашай станцыі хуткай дапамогі штогод з дзяржаўных сродкаў асігуецца 3 мільёны рублёў. Сюды ўваходзіць і заробатная плата ўрачоў, якая ў нас перавышае 300 рублёў у месяц, і сродкі на набыццё сучаснай апаратуры і самых эфектыўных лекавых прэпаратаў. Насельніцтву ж усё гэта, як і наогул медыцынскае абслугоўванне ў Савецкай краіне, абходзіцца бясплатна. Кожнаму жыхару Мінска дастаткова толькі зняць тэлефонную трубку — і машына хуткай дапамогі адправіцца па названаму адрасу.

Мне паказалі шмат падзяжных пісьмаў, што прыходзяць на станцыю хуткай дапамогі. Пішуць не толькі пра высокакваліфікаваную дапамогу, але і пра чуласць, уважлівасць, сардэчнасць медыкаў. Вось некалькі радкоў з пісьма мінчаніна, пенсіянера Івана Бабаскіна: «Мінула вайна, у якой мне давялося ўдзельнічаць, падарвала мае здароўе, і цяпер я пастаянна знаходжуся пад наглядам медыкаў, у тым ліку ўрачоў хуткай медыцынскай дапамогі. Хачу падзякаваць гэтым добрасумленным людзям за іх своечасовае дапамогу, шчырыя адносіны, спагадлівасць».

Такія пісьмы — радасць і гонар для ўсяго калектыву. А калектыву гэты налічвае каля тысячы ўрачоў, фельчараў і медыцынскіх сясцёр. Па 15 гадоў працуюць тут тэрапеўт Надзея Берабеня і кардыёлаг Адольф Ласіцкі. Больш чым 10-гадовы стаж работы на хуткай дапамозе ў Сямёна Трухана. Ён узначалвае савет настаўнікаў, які аказвае дзейсную дапамогу навічкам, што прыходзяць сюды. Надзея Берабеня, Адольф Ласіцкі і Сямён Трухан удастоены ганаровага звання — заслужаны ўрач рэспублікі, а фельчары-дыспетчары Ганна Клімаўская і Ганна Шастакова — заслужаныя медыцынскія работнікі рэспублікі.

Зразумела, умовы работы ўрача на станцыі хуткай дапамогі своеасаблівыя: начны дзяжурства, работа ў выхадныя дні... Урач Уладзімір Буцкевіч раскажае:

— Для тых, хто дзяжурчыць вечарамі ці ноччу, створаны ўсе ўмовы для работы і адпачынку. А работа наша неспакойная. Кожны выклік тоіць у сабе нешта незвычайнае. Чалавек раптоўна захварэў. Урач за некалькі мінут павінен паставіць правільны дыягназ і прыняць неадкладныя меры. Праўда, усе машыны хуткай дапамогі маюць двухбаковую радыёсувязь, і мы можам правесці непасрэдна з кватэры хворага неабходную кансультацыю з калегамі ці вядучымі спецыялістамі.

На станцыі хуткай дапамогі я даведлася, што тут рыхтуюцца да наваасялля: заканчваецца будаўніцтва новай бальніцы, дзе размесіцца і станцыя хуткай дапамогі.

Так на практыцы ў нашай краіне ажыццяўляецца адзін з галоўных сацыяльных прынцыпаў: самае каштоўнае дзяржаўнае багацце — гэта здароўе працоўных.

● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ●

УЗНАГАРОДА ТЭАТРУ

Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР Беларускі дзяржаўны драматычны тэатр імя Якуба Коласа за заслугі ў развіцці савецкага тэатральнага мастацтва ўзнагароджаны ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга.

«МІНСК» НА СОЖЫ

Пасажырэкі флот Верхне-Дняпроўскага рачнога парадства папоўніўся самым буйным і самым камфартабельным суднам — новым прагулачным цеплаходам. Ён набудаваны на Маскоўскім суднабудаўніча-суднарамонтным заводзе і названы імем сталіцы нашай рэспублікі, горада-героя Мінска.

Ад Масквы да Гомеля цеплаход пераадолеў вялікі шлях па сістэме каналаў і рэк, Азоўскім і Чорным морях, адкуль на Дняпры трапіў у Сож.

ПЕРШЫ У РАЕНЕ

Двухпавярховы Дом жыгёлавода вырас у калгасе

«Чырвоны баец» Кіраўскага раёна.

Тут ёсць кабінеты для заавтэспецыялістаў, лабараторыі, чырвоны куток, сталовая. У ніжнім паверсе размясціліся душавыя, лазны і іншыя пакоі бытавога прызначэння.

АДХОДЫ—У СПРАВУ

Вучоныя кафедры «Машыны і тэхналогія ліцейнай вытворчасці» Беларускага політэхнічнага інстытута сумесна са спецыялістамі мінскіх заводаў — аўтамабільнага і аўтаматычных ліній — распрацавалі новы тэхналагічны працэс вырабу сінтэтычных брыкетаў з адходаў коксу.

Прымяненне ад 5 да 30 працэнтаў сінтэтычных брыкетаў у якасці замяняльніка ліцейнага коксу даасць магчымасць павысіць вытворчасць вагнака, дапаможа эканоміць значныя грашовыя сродкі.

ШТУЧНЫЯ АЗЕРЫ

Будаўніцтва пяці азёр пачалося ў Калінкавіцкім раёне. Яны напояць віль-

гаццю лугі і пашу, утвораць зоны адпачынку для мясцовых жыхароў.

Люстра возера каля вёскі Вількія Аўцюкі, якая ўваходзіць у склад саўгаса «Галевічы», перавысіць 25 гектараў. З дня будучага вадасховішча ўжо выбраны тысячы кубаметраў грунту. Такія ж вадэмы ствараюцца ў калгасе «Камунар» і «Чырвоная Дуброва».

ЭВМ—КАНСТРУКТАР

У Інстытуце тэхнічнай кібернетыкі АН БССР распрацавана аўтаматызаваная сістэма праектавання вырабаў машынабудавання. Яна прызначана для канструявання зубчатых перадач і рэдуктараў, праектавання тэхналагічных працэсаў, а таксама вычэрчвання прыстасаванняў і інструменту. У параўнанні з традыцыйным метадам гэта сістэма ў дзесяткі разоў зніжае затраты на праектаванне, скарачае тэрміны падрыхтоўкі да вытворчасці, павышае якасць праекта.

● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ●

водства зерна в нашей стране значительно опережают темпы роста населения.

В десятой пятилетке предусматривается поднять среднегодовые сборы зерна минимум на 35—40 миллионов тонн.

Конечно, условия земледелия у нас сложны: почти три четверти товарного зерна мы получаем в районах, которые систематически подвергаются засухам. Но задача, поставленная XXV съездом КПСС, вполне реальная. Мы уже собирали такие урожаи и даже выше: например, при благоприятных погодных условиях сбор зерна в 1973 году составил 222,5 миллиона тонн. Если же привести в действие все резервы, можно добиться большего.

Бесспорно, засухи 1972, 1974 и 1975 годов нанесли крупный урон основным «хлебным» районам страны. Однако среднегодовой сбор зерновых в девятой пятилетке превысил соответствующий показатель восьмой пятилетки.

Недороды, кстати, не влияли ни на меню, ни на бюджет советских людей: хлеб поступал в государственные магазины в прежнем количестве, цены на него оста-

лись неизменными.

Я думаю, стоит вспомнить, что всего полвека назад по уровню технической оснащенности сельского хозяйства мы стояли на одном из последних мест в мире. Теперь сельское хозяйство нашей страны — высокоразвитая отрасль экономики. В 1975 году, например, аграрный сектор использовал электроэнергии в полтора раза больше, чем вся наша страна накануне второй мировой войны. Общая мощность тракторных, комбайновых и автомобильных двигателей в сельском хозяйстве возросла за последние десять лет примерно на 80 процентов. Энерговооруженность труда в расчете на одного работника — более чем в два раза.

В 1976—1980 годах поставки сельскохозяйственной техники будут увеличены в полтора раза. В результате возможно будет перейти к завершению комплексной механизации зернового хозяйства. Энерговооруженность труда в расчете на одного работника возрастет с 17 лошадиных сил в 1975 году до 28 в 1980 году. Значительно повысится уровень механизации и в других отраслях земледелия, в животноводстве и

коопроизводстве. Колхозы и совхозы получат около двух миллионов тракторов, почти 540 тысяч зерноуборочных комбайнов, более чем на 23 миллиарда рублей другой техники.

В целом же государственные капиталовложения на развитие сельского хозяйства СССР в 1976—1980 годах составят 171,7 миллиарда рублей. Это более половины всех средств, вложенных в сельское хозяйство за все предшествующие годы Советской власти. Крупные средства выделяются и тем отраслям промышленности, которые производят для села технику, удобрения и другие материально-технические ресурсы.

Если же подвести некоторый фактический итог, то в последнее десятилетие наша страна имела наиболее высокий в мире абсолютный годовой прирост сельскохозяйственной продукции. Таков эффект реализации аграрной политики КПСС, курса партии на комплексную механизацию и химизацию сельскохозяйственного производства, проведение крупномасштабных работ по мелиорации земель и быстрые темпы научно-технического прогресса.

Гэтыя прыгажунь «Беларусы» толькі што сышлі з канвеера. На іх спідометрах стаяць пакуль адназначныя лічбы. Доўгія працоўныя кіламетры яшчэ наперадзе.
НА ЗДЫМКУ: на пагрузачнай пляцоўцы Мінскага трактарнага завода.

ВІЦЕБСКІ ВАРЫЯНТ

Пра віцебскае міжгаспадарчае аб'яднанне цяпер гавораць многа.

— Я не ўбачыў у вас сельскай гаспадаркі, — сказаў кіраўнік адной замежнай дэлегацыі, які пабываў нядаўна на Віцебшчыне. — Вашы спецыялізаваныя жывёлагадоўчыя комплексы — гэта сапраўдная індустрыя...

І на самой справе, тут даўно адмовіліся ад будаўніцтва ферм і кармавых цэхаў у маштабах асобных гаспадарак, а перайшлі на ўзвядзенне буйных міжгаспадарчых комплексаў. Пачатак гэтаму шляху ў развіццё сельскай гаспадаркі краіны паклаў, як вядома, сакавіцкі (1965) Пленум ЦК КПСС.

— Перад намі паўстала задача: у адпаведнасці з мясцовымі ўмовамі арганізаваць вытворчасць прадукцыі жывёлагадоўлі на сучаснай аснове, іншымі словамі, стаць на шлях спецыялізацыі, канцэнтрацыі сродкі, кармы, працоўныя рэсурсы, — расказалі мне ў калгасе «Чырвоная Армія».

Цяпер гэты калгас займаецца толькі вытворчасцю малака, а суседзі — калгас імя Кірава — аддаюць у статак адборных першацёлак. У той і другой гаспадарках рэзка скараціліся затраты працы і сродкаў на адзінку прадукцыі, узраслі деходы. У жывёлагадоўчым гарадку калгаса «Чырвоная Армія» — прасторныя, светлыя карпусы, аўтаматыка, вентыляцыя. Гэта і ёсць комплекс. Адзін майстар машынага даення абслугоўвае 128 кароў.

Даяркі лічаць: ім стала намнога лягчэй працаваць, чым у той час, калі яны мелі па невялікай групе кароў. Гэта не парадокс: рабочы дзень строга абмежаваны сямю гадзінамі, два выхадныя ў тыдзень, калі за жывёлай даглядае «падменны спецыяліст», плюс штогод адпачынак.

Нядаўна ў калгасе пачалі ўзводзіць яшчэ адзін малочны комплекс. З яго пускам да канца дзесятай пяцігодкі мяр-

куючы атрымаць па 2 500 цэнтнераў малака на сто гектараў угоддзяў.

Цяпер адзін гэты калгас з лішкам перакрывае таварную вытворчасць малака, якое раней паступала ад усіх гаспадарак новага аб'яднання, а ў яго ўваходзяць тры саўгасы і пяць калгасаў раёна.

Першыя практычныя вынікі калгасаў «Чырвоная Армія» і імя Кірава, якія аб'ядналі свае намаганні і сродкі, заўважылі ў суседніх гаспадарках раёна. Высад быў адзіны: пазбавіцца ад дробных шматлікіх вытворчасцей і канцэнтраваць свае намаганні на тых галінах, якія ва ўмовах Віцебшчыны прыносяць сапраўдны даходы.

Так у 1972 годзе быў распрацаваны і прыняты разгорнуты план спецыялізацыі і канцэнтрацыі гаспадарак Віцебскага раёна. У выніку спецыялізацыі склалася так: калгас «Чырвоная Армія» выпускае толькі малака і па схеме «гаспадарка — магазін» пастаўляе яго гараджанам. Калгас імя Кірава вырошчвае цялушак. Тут пабудаваны буйны комплекс на 1 500 галоў (з уводам другой чаргі будзе тры тысячы). Частка гаспадарак занята раслінаводствам і забяспечвае кармавую базу для аб'яднання. Адкормам буйной рагатай жывёлы пачаў займацца саўгас «Заронава». Усе гаспадаркі аб'яднання пастаўляюць яму маладняк, які тут дагадоўваецца і здаецца прамя на мясакамбінат.

З першых крокаў у дзейнасці спалучаецца прынцып адзіначалля і калегіяльнасці. Узначальвае аб'яднанне старшыня савета, ён жа з'яўляецца кіраўніком галаўной гаспадаркі. Але ў той жа час дзейнічае калегіяльны орган кіравання — савет упайнаважаных. У яго ўваходзяць кіраўнікі ўсіх гаспадарак аб'яднання, спецыялісты, перадавікі вытворчасці — па пяць чалавек ад кожнай гаспадаркі. Ён і ажыццяўляе тэхнічную, сацыяльную праграму ў аб'яднанні.

З моманту яго стварэння вытворчасць валавой прадукцыі павялічылася тут на трыццаць працэнтаў. Энергаўзброенасць на аднаго работніка за гэтыя гады ўзрасла ў два разы. На рубель затрат атрымана паўтара рубля прыбытку. (У 1972 годзе гэта лічба была менш на 40 копеек). Толькі ў мінулым годзе гаспадаркі аб'яднання атрымалі паўтара мільёна рублёў чыстага прыбытку.

Прыход у сельскую гаспадарку машын з аўтаматыкай, гідраўлікай і электронікай, узнікненне аграпрамысловых комплексаў пацягнуў за сабой фарміраванне зусім новага тыпу сельскіх механізатараў — людзей, якія валодаюць неабходнай сумай аграрна-механічных і заатэхнічных ведаў.

Павышэнне сваёй вытворчай кваліфікацыі з'яўляецца жыццёвай патрэбай ледзь не кожнага чалавека. У калгасе «Заклік», напрыклад, як расказвае старшыня Раіса Снорава, па чацвяргах амаль усё дарослае насельніцтва садзіцца за падручнікі. Звыш пяцісот калгаснікаў вучацца тут у заатэхнічных, механізатарскіх гуртках. Праўленне стварыла таксама гурткі павышэння кваліфікацыі для тых, хто заняты і ў іншых галінах вытворчасці. У канцы навучальнага года слухачы здаюць экзамены і атрымліваюць пасведчанні. Калгаснікам, якія паспяхова засвоілі праграму, налічваецца надбаўка да зароботнай платы.

Снорава адзначае, што на духоўнае жыццё рабочых аб'яднання, акрамя ўмоў працы, уплывае і матэрыяльнае становішча. Цяпер людзі зарабляюць не менш, чым у горадзе, а ў іншых выпадках і больш.

Вось што расказала наконце гэтага старшыня эканаміст калгаса «Чырвоная Армія» Ганна Кійкова:

— Сярэднегадавая аплата працы аднаго калгасніка ў нас склала: у 1965 годзе, калі яна стала гарантаванай, — 577 рублёў; у 1972 годзе, калі калгас увай-

шоў у аб'яднанне, — 1 200 рублёў, а ў 1975 (вельмі складаным па кліматычных умовах) узрасла да 1 500 рублёў.

Кваліфікаваны спецыяліст атрымлівае значна больш. Я пабываў у сям'і камбайнера Фёдара Вішнякова, які працуе ў калгасе 14 гадоў. Сярэдні месячны заробтак яго складае 270 рублёў. На жывёлагадоўчым комплексе працуе і жонка. Дадайце да сямейнага бюджэту яшчэ 120—130 рублёў. Вішняковы размеркавалі свой сямейны бюджэт так, што за апошнія тры гады купілі тэлевізар, аўтамашыну маркі «Волга». Калгас прадаставіў Вішнякову чатырохпакаёвы дом з прысядзібным участкам, які таксама прыносіць прыбытак (дзяржава купляе лішкі прадукцыі).

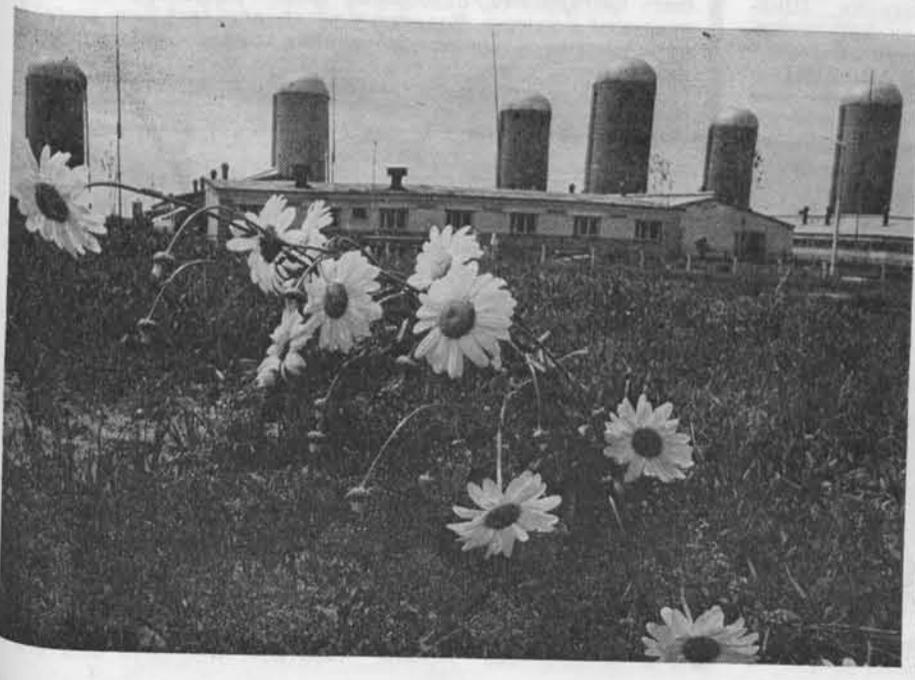
Трэба падкрэсліць, што пасля аб'яднання фінансавая і юрыдычная самастойнасць калгасаў захавалася. Яны самі, зыходзячы з канкрэтных умоў, вядуць разлікі па зароботнай плаце, гаспадарчых расходах, выплачваюць сродкі з фонду матэрыяльнага заахвочвання. А вось грошы, атрыманы ад прыбытку, могуць быць размеркаваны толькі па рашэнню савета аб'яднання.

Вядома, у аб'яднання ёсць свае праблемы, ёсць нявырашаныя задачы, недахопы. Многае яшчэ трэба зрабіць, каб забяспечыць жыхароў горада прадуктамі жывёлагадоўлі ў патрэбным асартымэнце, павысіць іх якасць. Але спецыялізацыя і канцэнтрацыя, як вядома, накіраваны на канчатковы вынік — пры найменшых затратах даць як мага больш высакаяскай прадукцыі краіне, атрымаць як мага больш прыбытку.

Я. ГРЫБАУ.

НА ЗДЫМКАХ: жывёлагадоўчы комплекс па вырошчванню цялушак калгаса імя Кірава; малака, расфасаванае ў цэху калгаса «Чырвоная Армія», адпраўляецца ў магазіны Віцебска.

Фота У. МЯЖЭВІЧА.

ВО ЧТО ПРЕВРАЩАЕТСЯ СЛОВО

Величайшее открытие нашего удивительного времени, подаренное человечеству гениальным русским ученым Александром Поповым, — радио — по своей природе должно служить для блага людей. А между тем оно принесло уже столько вреда!.. Парадокс XX века? Или преступление?

Книга Евгения Шевчика «Пираты эфира», вышедшая недавно в издательстве «Беларусь», дает недвусмысленный ответ на эти вопросы. Да, радио в руках империалистической пропаганды наносит человечеству огромный вред. Оно стало основным средством антикоммунистической пропаганды, а это значит, что направлено оно против самых передовых идей, против высшего, по сравнению с капитализмом, общественно-политического строя, против миролюбивого содружества социалистических государств.

Изо дня в день, почти круглосуточно, более 30 радиостанций капиталистических государств ведут свои передачи на Советский Союз и другие социалистические страны. Изо дня в день эфир заполняется пропагандистским туманом: с бесшабашной удалой рекламируются материальные и духовные ценности «свободного мира» и столь же беспардонно поносятся все советское, социалистическое. С помощью слова, начиненного антикоммунистической отравой, западные «просветители» пытаются совершить идеологическую диверсию — растлить умы и сердца советских людей, вбить клин между коммунистами и беспартийными, посеять сомнение в правильности избранного нами пути.

На это тратятся баснословные средства. Только США ежегодно расходуют на пропагандистскую деятельность против социалистических стран более 500 миллионов долларов. На это поставлена ультрасовременная техника — многочисленные мощные передатчики, отлично оборудованные студии, совершенная звукозаписывающая аппаратура. Подготовкой радиопрограмм заняты тысячи людей. А помимо радиостанций существуют еще различные институты по изучению СССР.

«Голос Америки», Би-би-си, «Свобода», «Радио Свободная Европа», американское агентство ЮСИА с радиостанцией РИАС, «Немецкая волна», «Голос Израиля» и еще целая чертова дюжина прочих «голосов», как светских, так и духовных, вещают дено и ноцно на разных языках народов СССР и стран социалистического лагеря. Послушать их, так они только и бегутся о нашем «просвещении», только и радуют о «свободном обмене информацией».

Но факты, приведенные автором в книге, раскрывают истинное лицо этих пиратов эфира, на вооружении которых всего лишь, казалось бы, безобидное слово.

Вначале было слово... Это библейское изречение звучит злобеще, ибо за словом идеологических диверсантов всегда предполагается действие, слова, брошенные ими в эфир, преследуют одну цель: побудить того, кто их услышит, к действию.

Вспомним историю: слово предшествовало второй мировой войне! 31 августа 1939 года гитлеровские молодчики, переодетые в форму польских военнослужащих, разыграли «захват» немецкой радиостанции в Глейвице. В эфире прозвучало провокационное воззвание. Так был сфабрикован нацистами пропагандистский предлог для нападения на Польшу. Так Гитлер развязал вторую мировую войну.

За каждым словом западных радиостанций, вещающих на социалистический мир, тоже стоит определенная цель — превратить его в оружие антикоммунизма, взвинтить до опасного предела напряженность в международных отношениях, затормозить осуществление любой мирной инициативы, пропагандистски оправдать преступные цели империализма. Реальные факты, памятные нам всем, подтверждают это со всей очевидностью.

В 1953 году реакция предприняла попытку государственного переворота в ГДР. Отнюдь не последнюю роль в этом сыграли американская радиостанция РИАС и «Радио Свободная Европа».

В 1956 году контрреволюционные силы подняли мятеж в Венгерской Народной Республике. Роль зачинщика и подстрекателя в этом мятеже сыграло «Радио Свободная Европа». Оно не только передавало провокационные пропагандистские заявления, но и открыто призывало к физическому уничтожению коммунистов. Более того, «Свободная Европа» приняла самое активное участие в формировании террористических групп и забрасывании их на территорию Венгрии.

В 1968 году в Чехословакии авторы «пражской весны» попытались свернуть страну с социалистического пути. «Свободная Европа» наряду с Би-би-си, «Голосом Америки», «Немецкой волной» и десятками подпольных передатчиков развязали зловонную кампанию травли коммунистов, провоцировали конфликты между правительством и населением ЧССР, всячески поносили социализм. «Свободная Европа» подстрекала контрреволюционные группы к решительным действиям, к террору и насилию.

Наконец, события совсем недавнего прошлого. Чили, 1973 год. Фашистский переворот. Свержение правительства Народного единства, возглавляемого президентом республикой Сальвадором Альенде, было подготовлено не без участия средств пропаганды, и прежде всего радио. Ведь из 155 действовавших тогда в Чили радиостан-

ций 115 принадлежали оппозиции. Они поддерживались и направлялись ЦРУ и американским информационным агентством ЮСИА. Они действовали по их указке.

Опыт идеологических диверсий в ГДР, Венгрии, Чехословакии, Чили свидетельствует о том, что конечная цель империалистической пропаганды — затормозить происходящие в мире революционные процессы, очернить социализм, который ныне стал решающей силой, определяющей путь развития человечества.

Во имя этой цели десятки западных радиостанций стремятся превратить слово в автоматную очередь, в яд, поражающий людские души. Особое усердие в приговлении идеологического снабдьбы проявляет «Голос Израиля». Этот пропагандистский центр ответных сионистов не скупится на щедрые посулы, расписывая «райскую жизнь» на «земле обетованной». «Голос Израиля» искалечил не одну человеческую судьбу, поливая грязью Советский Союз и увещевая советских евреев эмигрировать в Израиль. Многие из тех, кто поверил сионистам, лишились своей настоящей родины, тех гражданских и социальных прав, которыми они пользовались в СССР, и теперь, разочарованные и обманутые, скитаются на задворках «западного рая».

Время понуждает оракулов империализма изощряться, маскировать свои истинные цели. После исторического совещания в Хельсинки на западных радиостанциях обновлены декларации и манифесты, их содержание пестрит словами о мире, разрядке, демократии. Но секретные инструкции для сотрудников диверсионных радиостанций остались прежними. Декларации, рассчитанные на публику, гласят: «Свободный обмен информацией...» А тайные инструкции для исполнителей предписывают: «На войне следует лгать и мошенничать, но нельзя попадаться!»

Но всем давно известно, что в идеологическом противоборстве двух систем, в битве идей буржуазная пропаганда, особенно направленная на социалистические страны, именно лжет и мошенничает. Ведь больше ей нечего противопоставить. Апологеты империализма не в состоянии выдвинуть какую-либо позитивную программу, способную увлечь народные массы, дать ответ на острейшие социальные проблемы, выдвигаемые жизнью.

Пираты эфира, использующие слово для разжигания ненависти между народами, усиления напряженности между государствами, провоцирования возможного военного конфликта, уже давно попались. Они пойманы с поличным. Об этом свидетельствует книга Евгения Шевчика, написанная аргументированно и убедительно.

В. КРАСЛАВСКИЙ.

за мяжкой і дома

ГАСЦЯМ 3 ПОЛЬШЧЫ — САРДЭЧНЫ ПРЫЁМ

Беларусь гасцінна прымала польскіх гасцей, якія прыбылі для ўдзелу ў мерапрыемствах, што праводзіліся ў рэспубліцы ў сувязі з 33-й гадавінай утварэння Войска Польскага. Мінск наведалі дэлегацыя ПНР на чале з членам ЦК ПАРП, намеснікам міністра нацыянальнай абароны Польскай Народнай Рэспублікі генералам броні Ю. Урбановічам, а таксама дэлегацыя Саюза сацыялістычнай польскай моладзі на чале са старшынёй галоўнага праўлення ССПМ К. Трэмбачневічам.

Абедзве дэлегацыі былі прыняты ў ЦК Кампартыі Беларусі, дзе гасцям расказалі аб поспехах працоўных рэспублікі ў развіцці народнай гаспадаркі, навукі і культуры, аб дзейнасці партыйных і камсамольскіх арганізацый па выкананню рашэнняў XXV з'езда КПСС.

Намеснік міністра нацыянальнай абароны ПНР Ю. Урбановіч нанёс візіт камандуючаму войскамі Чырванасцяжнай Беларускай ваеннай акругі генерал-лейтананту М. Зайцаву, членам маладзёжнай дэлегацыі мелі гутарку ў ЦК ЛКСМБ. Гасці аглядзелі памятныя мясціны Беларусі, наведалі музеі, прадпрыемствы, пабывалі ў Горках на Магілёўшчыне, у Наваполацку, на будаўніцтве нафтаправода «Дружба».

Жыхары Мінска і Магілёва прымалі таксама поезд дружбы з ПНР на чале з першым намеснікам міністра лясной гаспадаркі і дрэваапрацоўчай прамысловасці ПНР Ю. Кардысем. У Мінску, у клубе імя Ф. Дзяржынскага, адбыўся вечар савецка-польскай дружбы, на якім прысутнічалі прадстаўнікі грамадскасці Беларускай сталіцы, гасці з братняй краіны.

Завяршыліся Дні польскай літаратуры ў Беларускай ССР. Яны сталі важнай палітычнай падзеяй, што супала з 33-годдзем Войска Польскага, з'явілася яшчэ адным яркім сведчаннем мацнеючага непарушага адзінства польскага і савецкага народаў, іх ідэйнай згуртаванасці.

У Цэнтральным Камітэце КП Беларусі 13 кастрычніка былі прыняты члены дэлегацыі Галоўнага праўлення Таварыства польска-савецкай дружбы і Саюза пісьменнікаў ПНР.

Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з зарубежнымі краінамі і Саюз пісьменнікаў БССР наладзілі прыём у гонар удзельнікаў Дзён польскай літаратуры ў Беларусі, які прайшоў у брацкай, сардэчнай абстаноўцы.

ДЭЛЕГАЦЫЯ З ГОРАДА-ПАБРАЦІМА

Больш як дзесяць гадоў назад пастаянныя дружалюбныя кантакты ўстанавіліся паміж Мінскам і Нотынгемам (Англія). У апошнія гады гарады-пабрацімы абменьваюцца дэлегацыямі, пасланьнямі, выстаўкамі.

У беларускай сталіцы пабывала дэлегацыя Нотынгема, у састаў якой уваходзілі мэр горада С. Раштан, шэрыф пані Г. Робертс і гарадскі клерк М. Хаманд.

Праграма знаходжання ў беларускай сталіцы прадугледжвала знаёмства з відэатэматычнымі мясяцінамі горада, наведанне ВДНГ БССР, музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, Хатыні і Кургана Славы, а таксама прамысловых прадпрыемстваў і школ.

на зямлі бацькоў

НА РАДЗІМЕ ТРЭЦІ РАЗ

...На калгасным двары завіхаліся людзі. Адны працавалі ля зернесушыльных і ачышчальных машын, іншыя ўладкоўвалі ў сціртці шокі сена і саломы.

— Дык вам, значыць, да Пятра Бердніка трэба зайсці? — перапытаў сярэдняга ўзросту мужчына. — Гасцей у яго цяпер шмат. Сястра з Днепрадзяржынска, дзядзька з жонкай з Канады прыехалі. І дзве дачкі студэнткі на канікулах у бацькі. Я падвязу матацыклам. А вы таксама ў гасці? — дапытваўся новы знаёмы.

Я растлумачыў прычыну свайго прыезду. — А, тады паехалі, — сеўшы на матацыкл, прамовіў мужчына.

З гасцем з Канады мы сустрэліся ў двары дома. Даведаўшыся, што з ім хочучь пагутарыць карэспандэнты, ён тут жа даў згоду. Слова за словам, і завязалася жывая гутарка.

...У бацькоў Мацея было шасцёра дзяцей. Трое з іх памерлі. Калі пачалася грамадзянская вайна, сям'я выехала з Беларусі ў Растоў-на-Доне. Там яны пражылі каля пяці гадоў.

Вярнуўшыся ў Брашэвічы, пачалі аднаўляць гаспадарку. Неўзабаве дайшлі чуткі з Усходу аб тым, што людзі будуць новае жыццё. А ў Брашэвічах яно становілася невыносна цяжкім...

У далёкім 1929 годзе Мацей Берднік у пошуках лепшай долі выехаў у Канаду. Ад добра, як кажуць, не ўцякаюць. Ехаў ён туды для таго, каб папрацаваць год-другі, а адтуль прывезці грошы. Так праходзілі дні, месяцы, гады.

— Паверце мне, я не люблю перавелічэнняў, — расказвае Берднік, — але першыя дзесяць-пятнаццаць гадоў даводзілася быць паўгалодным. Заробленых грошай не хапала нават на прадукты і адзенне. Ведаеце, у рускіх канадцаў ёсць прымаўка: «Амерыка — краіна золата, няма грошай — памірай з голадам». І гэта сапраўды так. Толькі той жыве добра, у каго грошы... З радасцю я сустрэў вестку аб тым, што Заходняя Беларусь вызвалена ад прыгнечання польскіх памешчыкаў і капіталістаў. Многія з нашых суайчыннікаў вярнуліся на Радзіму.

Берднік трэці раз прыязджае на Радзіму. За гэты час ён пабываў у Мінску, Маскве, Растове-на-Доне і многіх іншых гарадах Савецкага Саюза.

— Кожны раз я з хваляваннем пераязджаю граніцу. Хваляюся ад блізкай сустрэчы з родным краем. Заўсёды сустракаю прыемныя змены. Радасна бачыць, што з кожным годам расце дабрабыт савецкіх людзей, — гаворыць Мацей.

— Узяць, напрыклад, сям'ю майго сваяка Пятра Бердніка. Сам ён інвалід. Але, нягледзячы на гэта, жыве матэрыяльна вельмі добра. У яго дзве дачкі. Старэйшая Рая сёлета закончыла Брэсцкі педагагічны інстытут, а малодшая Марыя вучыцца ў Мінску. Добра жывуць людзі!

С. МИХАЕВИЧ.

Драгічынскі раён.

«Голас Радзімы»

№ 42 (1457)

Новыя дамы ў горадзе беларускіх энергетыкаў—Белаазёрску.

BRINGING SHAKESPEARE TO ENGLAND

As well as the usual souvenirs, such as badges, I took some of Shakespeare's works with me when I toured Britain. These were "Sonnets" and "King Lear"—in Byelorussian. I love books myself, and I thought that Shakespeare in Byelorussian might make a well-received for our British friends. I also hoped to find some rare works by Soviet authors in English in British bookshops, which would be an interesting addition to my library.

In London I was disappointed: the programme was so hectic that time off for a book search was out of the question. But our guide consoled me with the prospects of Oxford and other towns.

After our visit to Oxford University, I finally made it to a bookshop and, breathless with anticipation, plunged into an ocean of different publications. I found myself surrounded by women—half-naked, smeared with blood and dying—looking at me from racy covers. Monsters and vampires bared their teeth, and gangsters were carelessly handling daggers and pistols...

The only live and attractive person was the saleswoman.

"What are you doing here?" I asked her involuntarily in Russian, instantly realizing that she wouldn't understand me. The question was actually addressed to myself.

The girl did not understand a word and smiled. When I asked for books by Soviet and Russian authors, she willingly led me to an enormous counter piled high with hundreds of books, brochures and albums. They were all by one author—a man with a big beard and hostile eyes. His portrait loomed large above the counter. England has been hit by rising prices, but his books were on sale at almost nothing. The counter was so huge and the advertisements so persuasive that any British writer would be envious.

But he was neither British nor Soviet. He is called Solzhenitsyn...

Hitler's moustache was sticking out next to a haughty nazi general... So the British literary ocean, like the Atlantic, is rather badly polluted, including the garbage sometimes washed up from Soviet shores.

Outside I felt better, among decent men and women again.

I learned my lesson while in Oxford and was no longer shocked to see portraits of the Führer or Solzhenitsyn in Edinburgh or Glasgow.

In Stratford we went to see Shakespeare's grave. We entered the Cathedral with a feeling resembling awe, walking and talking softly. At a small booth near the door I stopped and bought a pocket edition of "Othello". I leafed through Bibles, prayer books and catechisms. I even spotted the Gospel According to St. Matthew in Russian... Naturally, the books were all about religion. Suddenly, under the Pentateuch of Moses I saw the familiar beard again. "Goodness," I exclaimed, "in a holy place..."

I asked one of the cathedral attendants: "Who is he? A new prophet? A saint? A great English writer?"

The attendant seemed at a loss for words, frowned and muttered:

"A Russian... a martyr..."

It didn't surprise me that the Church of England was selling such "literature": business is business, especially political business... I simply felt sorry for Shakespeare.

After a visit to his home, now a museum, I went to the Shakespeare Memorial Trust.

I asked the doorman whether I could speak to someone responsible. He said yes, and soon a young man came out. He seemed to be just like many of our Byelorussian scholars, really dedicated to his profession and absolutely convinced that there can be nothing more exciting in the world than a visit to the institution where he is employed. I like people like that.

"Roger Pringle, assistant director..."

"I am a journalist from the Soviet Union."

Surprise flickered in his eyes.

"I've come from Byelorussia and brought some books by Shakespeare in Byelorussian as a present..."

His surprise increased and his glasses slid down.

"Where is Byelorussia?"

I explained that it is in the western part of the Soviet Union, bordering on Poland.

"You print Shakespeare?"

Yes, I said, not only do we print him, his works are taught at general and higher schools, and his plays are staged. Mr. Pringle's eyebrows rose. He made inquiries and found out that the Trust had translations from Shakespeare in dozens of languages, including Russian, but not Byelorussian... Mr. Pringle had discovered something.

He thanked me and asked me to autograph the guest book and leave my address so that they could thank me officially.

Oh, the nuisance of a tour! The bus was leaving and I had no time to tell Mr. Pringle that in Minsk, the Byelorussian capital, "Macbeth" was then in rehearsal, that way back in 1926 the Byelorussian Yakub Kolas Theatre first staged "A Midsummer Night's Dream", and that following the war, Byelorussian companies have played "Hamlet", "King Lear", "Much Ado About Nothing", "Romeo and Juliet", "All's Well That Ends Well", and "Two Gentlemen of Verona". In short, since the establishment of Soviet power Shakespeare has become very popular in Byelorussia.

Byelorussia has scored considerable success in staging Shakespeare. In 1953 two British theatre people, John Fernald and Miles Malleon, saw the Minsk Gorky Russian Drama Theatre's "King Lear". Both were very impressed by People's Artist of Byelorussia A. F. Kistov as Lear. John Fernald wrote that his Lear was magnificent. He had seen many Lears in his life and had been invariably disappointed, except twice—first with a British actor, and second with A. F. Kistov.

I also didn't have time to tell Mr. Pringle about the Shakespeare productions by provincial companies in Gomel, Mogilev, Grodno, Vitebsk. That Byelorussian composer A. Bogatyryov had set eight of Shakespeare's sonnets to music, that quite a few Byelorussian poets had translated Shakespeare's poems, that Shakespeare's works could be found in all Byelorussian libraries, in cities, towns and villages, along with books by Dickens, Thackeray, H. G. Wells, Shaw, Aldridge, Braine, Sillitoe...

On returning to Minsk, I received a letter from Mr. Levi Fox, Director of the Shakespeare Memorial Trust. He thanked me for "King Lear" and the "Sonnets", and said they had placed the books in their collection of translated publications. He hoped that I was pleased with my visit to England, especially Stratford.

Oh, yes. I liked the country and the English people, and I shall never forget Stratford, the places associated with Shakespeare, and kind Mr. Pringle. As for the bookshops, my only pleasant recollection is the saleswoman, who, through the irony of fate, was offering stories about bloodshed, violence and gangsters.

Vladimir BEGUN

Specialists with a higher education and rich experience in management stand at the head of the collective and state farms. Pyotr Denstchikov is one of these. He organized the "Avangard" collective farm in the Grodno Region in 1951 and has been chairman ever since. P. Denstchikov is Hero of Socialist Labour. He was a deputy to the Supreme Soviet of the USSR and a delegate to the XXVIII Congress of the Communist Party of Byelorussia. ON PHOTO: Pyotr DENSTCHIKOV.

HOW IS THE CHAIRMAN OF A COLLECTIVE-FARM BOARD ELECTED

A meeting of collective farmers. They will decide the farm's future for the next three years. They are electing their board and their chairman.

Model Rules of the Collective Farm are worked out at national collective-farm congresses, but collective farms modify them to suit their own needs.

But always, under every collective-farm constitution, the collective-farm members' meeting is its supreme organ of power. The board is the executive and administration, and the chairman handles the day-to-day management. This system enables the peasants to run their farm democratically.

The chairman carries the full responsibility for the state of the farm, and is undoubtedly a key figure in the Soviet countryside. Chairmen are elected for three years, and many are elected for second, third or even fourth terms.

If a chairman does his job unsatisfactorily, the members can relieve him of his post before his term expires.

Over the years both the collective farms and the farm chairmen have changed a great deal. In the early years of collectivization, the chairman tended to be an experienced peasant. In those days there were few agronomists, most people were illiterate, and the chairman, though usually capable and vigorous, rarely had special training and could, often barely write and count.

Inevitably, the bigger the farms became, the more of the chairman's time went on administration, and the greater his need for specialized knowledge. Now vigour and experience were often not enough.

The Soviet Government and the Communist Party gave the collective farms a lot of help. In the early days of collectivization the working class sent 25,000 experienced organizers into the country. Mikhail Sholokhov's "Virgin Soil Upturned" (which is translated into many languages) will give the reader some idea of that time—it vividly re-creates the atmosphere in the Soviet countryside in that difficult period when the collective farms

were in their infancy and collective-farm democracy was taking shape.

In the mid-fifties, thirty thousand more volunteers went to the countryside.

The country also built up the agricultural educational network. Graduates of institutes and specialized secondary schools—agronomists, zootechnicians, economists, engineers—went to work in collective farms, and some of the best were elected chairmen.

In 1953, 18 per cent of farm chairmen had higher or secondary specialized education. In 1971, 84, and today, 90 per cent.

Though the younger generation is coming up there are still some chairmen who have held their posts since the early years of collectivization.

The general meeting has the final say in everything, provided there is a quorum (two-thirds of the members). The Model Rules say that whether show of hand or secret ballot is used is for the meeting to decide.

If the collective farmers cannot find a suitable chairman in their own village, they may look for him outside, though they should accept him into their working collective first. Nobody can impose a candidate on the meeting if the peasants do not want him—the final decision rests with the farmers.

Five hundred and twenty-four of the Soviet Union's 29,033 collective farms have chairwomen. Praskovya Malinina is very well known in the Soviet Union. Born in the village of Samet, Kocroma Region, she was among the first to join a peasant artel as a rank-and-file worker. Later, she became a team leader and manager of the dairy farm. Finally, she was elected chairwoman of the collective farm—a post that she has held for a quarter of a century.

She is twice Hero of Socialist Labour, and a bronze bust of her has been put up in her village, Samet. A State Prize winner and author of several books, she was a deputy to the Supreme Soviet of the Russian Federation for many years.

Lev VOSKRESENSKY

AEROFLOT NEWS

For Aeroflot, the 10th Five-Year Plan means quantitative and qualitative growth. More than 500 million passengers will use it, and there will be a third more cargo to fly. So, highly efficient and comfortable new planes are needed. More rapid technological progress than ever is the watchword of Aeroflot's current five-year period.

The new passenger superjet IL-86 will soon begin flying the country's busiest air routes. This 350-seater, with a range of 3,600 km and a cruising speed of 900-950 km/hr, is a notch above other Soviet planes. The IL-86 is great in the air and is economical. Although it's large, its takeoff and landing area is short thanks to an ingeniously designed undercarriage.

With this superjet there's no need to rebuild air terminals and their equipment. New innovations in passenger service are "built into" the plane. Checking baggage has been simplified by a self-service arrangement. The passenger takes one of the three gangways to the bottom deck's baggage compartments and leaves his bags on the shelf space with the number of his seat on it. The upperdeck passenger cabins with their wide aisles are finished with pleasing modern materials. Passengers will be more comfortable than on other planes—each seat has a "control panel" with buttons for an air conditioner, lighting, a tape recorder and the movie sound track (there are movie screens in each of the three cabins).

The huge airliner is automatically controlled. All the life-sustaining systems will have multiple duplicates, so a crew

of three can pilot the plane in any flying conditions.

Besides the IL-86, Aeroflot will be introducing the IL-62MK, a new modification of an existing plane, which will carry 200 passengers up to 7,000 km.

A. S. Yakovlev's design bureau has developed a new plane, the YAK-42, for national and local routes exceeding 1,000 km. The new plane, up to international standards of economy and comfort, will carry 120 passengers, cargo and mail over 1,800 km at 820-870 km/hr. As the plane is intended chiefly for the country's eastern and northern regions and for local routes, the designers have made it for short unpaved runways. Like the IL-86, the new YAK plane needs practically no terminal service facilities because it has two built-in gangways. Fully automatic navigational aids make the YAK-42 an all-weather plane.

У ІМЯ МІРУ І ПРАГРЭСУ

ВЫСТУПЛЕННЕ МІНІСТРА ЗАМЕЖНЫХ СПРАЎ БЕЛАРУСКАЙ ССР А. ГУРЫНОВІЧА Ў АГУЛЬНАЙ ДЫСКУСІІ НА XXXI СЕСІІ ГЕНЕРАЛЬНАЙ АСАМБЛЕІ ААН

Інтэрэсы народаў патрабуюць зрабіць усё магчымае для паглыблення разрадкі міжнароднай напружанасці і пашырэння яе на ўсе раёны свету. Тут выказваліся важныя прапановы аб канкрэтных формах усебаковага супрацоўніцтва паміж дзяржавамі. Каштоўнасць і рэалізм гэтых прапаноў у тым, што яны выходзяць з глыбіннай вайны і наладжваюць разрадкі: зключыць прымяненне сілы і пагрозы сілай у спрэчках і канфліктах паміж дзяржавамі; адвесці пагрозу новай сусветнай вайны і наладзіць узаемавыгаднае супрацоўніцтва розных краін пры строгім захаванні прынцыпаў неумяшання ва ўнутраныя справы адна адной, павагі незалежнасці і суверэннасці.

Першараднае значэнне мае ініцыятыва Савецкага Саюза аб заключэнні сусветнага дагавору аб непрымяненні сілы ў міжнародных адносінах. Вытокі гэтай ініцыятывы бяруць пачатак у першым знешнепалітычным акце Краіны Саветаў — Дэкрэце аб міры. Яна адлюстроўвае глыбока гуманную прыроду знешняй палітыкі, якая ажыццяўляецца Савецкай дзяржавай вось ужо на працягу амаль шасцідзясяці гадоў.

У прадстаўленым Савецкім Саюзам праекце дагавору прадугледжваецца, што яго ўдзельнікі, уключаючы і ядзерныя дзяржавы, абавязаліся б устрымлівацца ад прымянення сілы або пагрозы сілай з выкарыстаннем любых відаў зброі, а таксама не дапамагаць, не заахвочваць і не сціляць іншых да прымянення або пагрозы прымянення сілы.

Дакладныя і ясныя артыкулы праекта дагавору ўлічваюць існуючыя шматбаковыя і двухбаковыя пагадненні, сучасны ўзровень узаемаадносін паміж дзяржавамі і імкненне народаў зрабіць адмову ад прымянення сілы непарушным законам міжнароднага жыцця.

Дэлегацыя Беларускай ССР заклікае ішчыя дэлегацыі актыўна ўключыцца да работы па вызначэнню канкрэтных крокаў, якія вялі б да рэалізацыі гэтай прапановы ў інтарэсах міру і бяспекі народаў.

Заключэнне сусветнага дагавору аб непрымяненні сілы і яго няўхільнае выкананне дапамагло б вырашаць на новай аснове многія важныя праблемы, па якіх ідуць цяпер прапаравы, ажыццяўляюць запаветную мару чалавецтва — выключыць вайну з жыцця грамадства, рэалізаваць імкненне ўсіх народаў, гаворачы словамі статута ААН, «жыць разам, у міры адзін з адным, як добрыя суседзі».

Добрую аснову для забеспячэння міру на кантыненте, дзе зарадзіліся даве сусветныя вайны, заклаў Заключны акт Нарады па бяспецы і супрацоўніцтва ў Еўропе. Гэты калектыўна выпрацаваны дакумент, замацоўваючы дасягнутае ў справе аздаравлення палітычнага клімату, намяціў даўгачасную перспектыву рэалістычнага, адказнага вядзення між дзяржаўных спраў, перш за ўсё ў Еўропе, і ў значнай меры, з пункту гледжання патэнцыяльных магчымасцей, урэгуляванню праблем сусветнага характару. Заключны акт арыентуе дзяржавы на аслабленне міжнароднай напружанасці, на спыненне ваенных канфліктаў у тых раёнах свету, дзе яны яшчэ ёсць, на разліццё і паглыбленне ўзаемавыгаднага і раўнапраўнага супрацоўніцтва ва ўсіх сферах.

На жаль, сёй-той на Захадзе спрабуе дзейнічаць у абодзю прынцыпаў і дагаворанасцей, дасягнутых на агульнаеўрапейскай нарадзе. Робяцца спробы адвольна тлумачыць асобныя палажэнні гэтага калектыўна выпрацаванага дакумента, сказіць іх сэнс і падарваць агульную арыентацыю данага акта.

Савецкі Саюз і іншыя сацыялістычныя дзяржавы строга захоўваюць дух і літару ўсіх палажэнняў Заключнага акта, уносяць прапановы, накіраваныя на рэалізацыю дагаворанасцей, дасягнутых у Хельсінкі.

Генеральны сакратар ЦК КПСС таварыш Л. І. Брэжнеў у інтэрв'ю французскаму тэлебачанню 5 кастрычніка г. г., у якім былі выкладзены прынцыповыя пазіцыі Савецкага Саюза па важных міжнародных праблемах, сказаў, у прыватнасці, у сувязі з Заключным актам: «Што датычыць Савецкага Саюза, то мы паважаем і выконваем дасягнутыя ў Хельсінкі дагаворанасці ва ўсіх іх частках, падкрэсліваю, ва ўсіх. Галоўным у гэтых дагаворанасцях з'яўляецца ўсё тое, што звязана з умяшчэннем бяспекі і міру. Але, зразумела, мы ніколі не прымяняем значэнне супрацоўніцтва ў галіне эканомікі, навукі і тэхнікі, культуры і інфармацыі, у развіцці кантактаў паміж людзьмі і ажыццяўленні мер давер'я».

Савецкі Саюз прапанаваў правесці агульнаеўрапейскія кангрэсы або між-

дзяржаўныя нарады па пытаннях аховы навакольнага асяроддзя, развіцця транспарту і энергетыкі, г. зн. праблемах, якія закранаюць інтарэсы ўсіх дзяржаў Еўропы.

Беларускі народ, які добра ведае страшную цану вайны і вышэй за ўсё цэніць шчасце міру, кроўна зацікаўлены ў поўным і паслядоўным выкананні ўсіх палажэнняў Заключнага акта агульнаеўрапейскай нарады.

Змагаючыся за мір і міжнародную бяспеку, краіны сацыялістычнай садружнасці маюць ясна абзначаную мэту — не толькі паставіць вайну па-за законам, але і знішчыць самую магчымасць яе ўзнікнення, ліквідаваць на аснове міжнародных пагадненняў матэрыяльныя сродкі вядзення вайны.

У актыве ААН ёсць рад вядомых міжнародных дагавораў і канвенцый, а таксама рэзалюцыі, якія ў сваёй сукупнасці садзейнічаюць стрымліванню тэмпаў гонкі ўзбраенняў, асабліва ядзерных, прадурхленню яе ў пэўных сферах і ўтрымліваюць шырокую праграму далейшых мер у галіне раззбраення. Мы вітаем завяршэнне ўзгаднення ў Камітэце па раззбраенню праекта канвенцыі аб забароне ваеннага або любога іншага варожага выкарыстання сродкаў уздзеяння на прыроднае асяроддзе і будзем дабівацца адабраення гэтай канвенцыі на сесіі Генеральнай Асамблеі.

Але, на жаль, як ужо адзначалі многія выступальнікі ў агульнай дыскусіі, прагрэс у галіне раззбраення яўна недастатковы. Яшчэ не ўсе дзяржавы, у тым ліку і дзве ядзерныя дзяржавы, з'яўляюцца ўдзельнікамі існуючых дагавораў і канвенцый, якія абмяжоўваюць або прадурхляюць гонку ўзбраенняў. Недапушчальна зацягнулася ажыццяўленне рашэнняў Генеральнай Асамблеі ААН аб неабходнасці распрацоўкі пагадненняў, якія прадугледжвалі б усеагульнае і поўнае спыненне выпрабаванняў ядзернай зброі, ліквідацыю хімічных сродкаў вядзення вайны, забарону стварэння новых відаў і сістэм зброі масавага знішчэння. Не рэалізавана рэзалюцыя ААН аб скарачэнні ваенных бюджэтаў дзяржаў — пастаянных членаў Савета Бяспекі і іншых важных у ваенных і эканамічных адносінах краін з выдзяленнем часткі сэканомаемых сродкаў для аказання дапамогі дзяржавамі, якія сталі на шляху развіцця. Ваенныя расходы раду заходніх краін працягваюць расці, працягае бізнес на гандлі сродкамі смерці. Некаторыя ядзерныя дзяржавы сабатаюць рашэнне ААН аб мэтазгоднасці падрыхтоўкі і склікання сусветнай канферэнцыі па раззбраенню. Такое становішча робіць асабліва неабходным ажыццяўленне важнейшых мер, прадугледжаных у мемарандуме Савецкага Саюза па пытаннях спынення гонкі ўзбраенняў і раззбраення. Гэты дакумент намячае рэалістычныя шляхі для ўзгодненых дзеянняў дзяржаў у галіне скарачэння і ліквідацыі зброі масавага знішчэння звычайных узбраенняў і ўзброеных сіл, скарачэння ваенных расходаў, стварэння зон міру. Мемарандум прапанауе эфектыўныя формы і метады вядзення перагавораў для дасягнення кардынальных зрухаў у вырашэнні праблемы раззбраення.

Для руху наперад у справе раззбраення неабходны сумесныя акцыі ўсіх міралюбівых сіл па выкрыццю і ізаляцыі праціўнікаў раззбраення і стварэнню ўмоў, якія б выключалі магчымасць узнікнення новай сусветнай вайны. У гэтых адносінах мы высока ацэньваем Сусветную канферэнцыю за спыненне гонкі ўзбраенняў, за раззбраенне і разрадку, якая завяршылася гэтымі днямі ў Хельсінкі. Вялікае значэнне мае кампанія па збору подпісаў пад новай Статольскай адозвай Сусветнага Савета Міру за спыненне гонкі ўзбраенняў, за раззбраенне. У Беларускай ССР яе падпісалі больш чым 6,5 мільёна чалавек, г. зн. практычна ўсё дарослае насельніцтва рэспублікі.

З задавальненнем можна канстатаваць, што ў ААН пераважае пазітыўны падыход у адносінах да шляхоў і метадаў ліквідацыі існуючых ваенных ачагоў і канфліктаў.

На Блізкім Усходзе — гэта неабходнасць поўнага вываду ізраільскіх войск з усіх арабскіх тэрыторый, акупіраваных у 1967 годзе; ажыццяўленне неад'емных правоў арабскага народа Палесціны, уключаючы яго права на самавызначэнне, стварэнне ўласнай дзяржавы; забеспячэнне права на незалежнае існаванне і бяспеку ўсіх дзяржаў — непасрэдных удзельнікаў канфлікту, прадстаўленне ім адпаведных міжнародных гарантый; спыненне стану вайны паміж адпаведнымі арабскімі краінамі і Ізраілем. Мацнее таксама разуменне, што такое

справядлівае і трывалае ўрэгуляванне на Блізкім Усходзе можа забяспечыць Жэнеўская мірная канферэнцыя з удзелам усіх зацікаўленых бакоў, уключаючы прадстаўнікоў Арганізацыі вызвалення Палесціны.

Што датычыць трагедыі, якую перажывае ліванскі народ у выніку інтрыг сіл імперыялізму і сіянізму, то тут неабходна спыненне замежнага ўмяшання, урэгуляванне канфлікту мірнымі сродкамі самімі ліванцамі пры павязе тэрытарыяльнай цэласнасці, незалежнасці і суверэннасці Лівана.

На Кіпры — гэта выкананне адпаведных рашэнняў Савета Бяспекі і рэзалюцыі Генеральнай Асамблеі ААН. Гутарка ідзе аб разумным уліку інтарэсаў і правоў абедзвю абшчын на Кіпры, аб безумоўнай павязе незалежнасці, суверэннасці і тэрытарыяльнай цэласнасці Рэспублікі Кіпр і выключэнні ўсякіх спроб звонку навязаць кіпрыётам чужыя ім рашэнні.

Прамы абавязак Арганізацыі Аб'яднаных Нацый — прымусяць тых, хто выклікаў канфлікты або зацікаўлены ў іх раздуванні, павяжаць волю міралюбівых народаў, строга захоўваць статут ААН.

Правільны шлях прадурхлення новых канфліктаў многія дзяржавы справядліва бачаць у забеспячэнні бяспекі на аснове сумесных намаганняў краін адпаведных раёнаў, у тым ліку ў Азіі — самым буйным кантыненте, дзе пражывае больш палавіны чалавецтва.

За апошні час у Азіі адбыліся многія пазітыўныя перамены. Перамогі народаў В'етнама, Лёаса і Кампучыі істотна аздалі абстаноўку ў Паўднёва-Усходняй Азіі, умацавалі справу міру і бяспекі ў гэтым раёне.

В'етнамскі народ ажыццявіў сваю запаветную мару аб дзяржаўным уза'яднанні і абвясціў Сацыялістычную Рэспубліку В'етнам. Дэлегацыя Беларускай ССР сардэчна вітае браці ў в'етнамскі народ з гэтай заваўвай і жадае яму хутэйшага залечвання ран вайны і поспехаў у сацыялістычным будаўніцтве. Мы рашуча падтрымліваем заяву Сацыялістычнай Рэспублікі В'етнам аб прыёме яе ў ААН і выказваем надзею, што на гэтым шляху не будуць зноў учыняцца надуманыя перашкоды, якія не маюць нічога агульнага з пытаннем аб членстве ў Арганізацыі Аб'яднаных Нацый.

Цяпер ствараюцца спрыяльныя ўмовы для ўзмацнення барацьбы за вывад замежных войск з Паўднёвай Кэоры, за самастойнае мірнае аб'яднанне Карэі. г. зн. выкананне рэзалюцыі Генеральнай Асамблеі ААН 3390в (XXX). Шырыцца патрабаванне ліквідаваць замежныя ваенныя базы ў Індыйскім акіяне і на ўсім Азіяцкім кантыненте.

Адбываецца дабраторны працэс развіцця адносін паміж Савецкім Саюзам, іншымі сацыялістычнымі дзяржавамі і краінамі Азіі, а таксама адносін паміж краінамі данага рэгіёна.

Арганізацыя Аб'яднаных Нацый заклікана садзейнічаць умацаванню бяспекі ў Азіі на аснове такіх прынцыпаў, як адмова ад прымянення сілы, павага суверэннасці і недатыкальнасці граніц, неумяшанне ва ўнутраныя справы, разліццё эканамічнага і іншага супрацоўніцтва ва ўмовах поўнага раўнапраўя і ўзаемнай выгады.

Антыімперыялістычныя сілы і Арганізацыя Аб'яднаных Нацый маюць права лічыць сваім дасягненнем крушэнне сістэмы каланіяльнага прыгнечання. Аднак яшчэ трэба будзе вырашыць задачу поўнай ліквідацыі ўсіх ачагоў каланіялізму і расізму, імперыялістычнай практыкі ўшчамлення незалежнасці народаў. Важную ролю ў справе актывізацыі міжнародных намаганняў у барацьбе супраць каланіяльна-расісцкіх рэжымаў на поўдні Афрыкі адыгрывае выдатная перамога ангольскага народа над сіламі міжнароднай рэакцыі, каланіялізму і расізму. Мы ўпэўнены, што Народная Рэспубліка Ангола зойме сваё месца ў ААН.

Нягледзячы на масавыя рэпрэсіі і жорсткі тэрор, нацыянальна-вызваленчая барацьба народаў Зімбабве, Намібіі, Паўднёва-Афрыканскай Рэспублікі ўступіла ў рашаючую фазу. Устрыжваючы гэтым імперыялістычныя колы Захаду, манеўруючы ў саюзе з расістамі, мясцовай рэакцыяй, распачынаюць актыўныя дзеянні, каб захаваць там свае пахіснутыя пазіцыі і інтарэсы міжнародных манополій. З дапамогай усялякіх прыёмаў яны спрабуюць аслабіць напал вызваленчай барацьбы, раскалоць рады афрыканскіх народаў і адцягнуць іх увагу ад вырашэння надзённых праблем. Нікога не павінны ўводзіць у зман спробы некаторых заходніх краін выдаць сябе за настойлівых прыхільнікаў ліквідацыі калані-

ялізму і расізму цяпер, калі канчатковы крах каланіялізму і расізму прадвызначаны ўжо.

Усё дасягнутае ў галіне дэкаланізацыі з'яўляецца перамогай аб'яднаных намаганняў сацыялізму і ўсіх антыімперыялістычных сіл, сярод якіх важнае месца займаюць краіны, якія праводзяць палітыку недалучэння. У рашэннях Пятай канферэнцыі кіраўнікоў дзяржаў і ўрадаў краін, якія праводзяць палітыку недалучэння, адзначаецца, што сваёй важнейшай задачай яны лічаць барацьбу супраць імперыялізму, каланіялізму, неакаланіялізму, апартэіду, расізму і сіянізму. Канферэнцыя вітала прагрэс у разрадцы напружанасці і заклікала да таго, каб працэс разрадкі пашыраўся на ўсе раёны зямнога шара.

Развіццё па шляху незалежнасці і сацыяльнага прагрэсу сацыялістычнай дзяржавы разглядаюць у арганічным адзінстве з ажыццяўленнем асноўных правоў чалавека. Яны з поўнай падставы ганарацца ўзроўнем рэальна гарантаваных правоў сваіх народаў. У сацыялістычным грамадстве працоўныя назаўсёды збаўлены ад эксплуатацыі і прыгнечання, крызісаў і беспрацоўя, сацыяльнай і нацыянальнай няроўнасці, непісьменнасці і адсутнасці сацыяльнай перспектывы. Перад імі адкрыты шырокія магчымасці доступу да скарбаў нацыянальнай і сусветнай навукі і культуры, да ўсіх дасягненняў чалавечага генія. На кожным кроку людзі адчуваюць пастаянныя клопаты з боку грамадства і дзяржавы аб сваім здароўі, дабрабыце і забяспечанай старасці. Народ пры сацыялізме жыве ва ўмовах сярпаўднай свабоды і дэмакратыі, ён упэўнены ў сённяшнім і з'яўляецца камуністычнае грамадства, і яго ўзровень жыцця пастаянна ўзрастае. Духовныя каштоўнасці і маральнае здароўе людзей ахаваны ад усякага роду антыграмадскіх замахаў і дэзінфармацыі. Інтэрэсы і правы грамадзян у нас надзейна абароняюць дзяржаўныя і ўрадавыя органы, у дзейнасці якіх шырока ўдзельнічаюць людзі працы і створаныя ім грамадскія арганізацыі.

Наш народ выхаваны ў духу пралетарскага інтэрнацыяналізму і выказвае сваю поўную салідарнасць з барацьбой афрыканскіх народаў супраць расізму і апартэіду, патрабуе спынення злачынстваў фашысцкай хунты ў Чылі, неадкладнага вызвалення палымянага барацьбіта за свабоду Луіса Карвалана і іншых чылійскіх дэмакратаў. Савецкія людзі актыўна змагаюцца за захаванне правоў чалавека ва ўсім свеце, рашуча выступаюць супраць умяшання ва ўнутраныя справы іншых краін і, натуральна, не дазваляюць каму б там ні было ўмяшвацца ў свае справы.

Вядома, што на Захадзе яшчэ не пераважылі аматары, як гаворыцца, наводзіць ценя на ясны дзень, шукаць парушэнні правоў чалавека не там, дзе яны сапраўды маюць месца. Яны схільныя не заўважаць грубейшых масавых парушэнняў правоў чалавека ў Чылі, на акупіраваных арабскіх тэрыторыях, у Паўднёвай Радэзіі, Намібіі і ПАР. Яны не супраць апраўдаць разбойніцкую акцыю ізраільскай ваеншчыны супраць Уганды, злавесны саюз паўднёваафрыканскіх расістаў і сіяністаў. І яны ж выступаюць як адвакаты сваіх міжнародных манополій, што працягваюць атрымліваць велізарныя прыбыткі ў малядах незалежных дзяржаваў і эксплуатаваць народы, якія ўсё яшчэ пакутуюць пад прыгнётам каланіялізму, неакаланіялізму і расізму. Разам з тым, каму не вядома, што ў іх уласных краінах найвастрэйшыя сацыяльныя праблемы не вырашаюцца, многія элементарныя правы чалавека парушаюцца, правітаюць карупцыя і хабарніцтва, маральная дэградацыя раз'ядае буржуазнае грамадства.

У цэлым, на думку дэлегацыі Беларускай ССР, у Арганізацыі Аб'яднаных Нацый ёсць рэальныя магчымасці вырашаць задачы, якія стаяць перад ёй. Апіраючыся на адзінства і згуртаванасць усіх антыімперыялістычных сіл і строга кіруючыся сваім статутам, прагрэсіўнымі рашэннямі, прынятымі Арганізацыяй па ініцыятыве міралюбівых сіл, ААН можа і павінна павялічыць свой уклад у справу барацьбы за мір і міжнароднае супрацоўніцтва, за свабоду і незалежнасць народаў, за тое, каб надаць дасягнутай разрадцы стабільнасць і незваротны характар. Дазвольце выказаць надзею, што XXXI сесія Генеральнай Асамблеі стане значнай вяхой на гэтым шляху.

Друкуецца са скарачэннямі.

СЯБРУЮЦЬ ПІСЬМЕННІКІ І НАРОДЫ

[Заканчэнне.]

Пачатак на 1-й стар.]

ліва рамантычнай і рэалістычнай. У сваю чаргу беларуская рэчаіснасць, беларускі фальклор арганічна ўвайшлі ў польскую класічную паэзію і прозу.

...1504 год. З гандлёвага Полацка ў Кракаў прыязджае нікому яшчэ не вядомы юнак Францыск Скарына. Потым яму будзе наканавана стаць пачынальнікам беларускага кнігадрукавання. А пакуль што малады «русін» прагна спасцігае ўсе сем «свабодных навук». У сценах слаўтага Ягелонскага ўніверсітэта. Ці не тут вялікі асветнік і гуманіст упершыню задумаўся над тым, каб даць свайму народу кнігу на роднай мове?!

1562 год. У Нясвіжы з'яўляецца выдатны асветнік, таксама выхаванец Ягелонскага ўніверсітэта ў Кракаве Сымон Будны. Разам са сваімі сябрамі Мацеем Кавячынскім і Даніэлем Лянчыцкім ён засноўвае тут друкарню і выдае кірыліцай сваю першую кнігу... Мемарыяльная дошка, нядаўна ўстаноўленая на будынку нясвіжскай раённай друкарні, нагадвае, што тут была выдадзена першая беларуская кніжка, якая выйшла на тэрыторыі сучаснай Беларусі.

1819 год. З Коўна ў Вільню, на свае імяніны, спяшаецца Адам Міцкевіч. Яго ўрачыста вітаюць сябры-філаматы. Гучыць напісаны Янам Чачотам беларускі верш «Едзеш, міленькі Адам». Гукі беларускай мовы блізкія і зразумелыя генію польскай літаратуры. Сын Навагрудчыны, ён ведае яе з дзяцінства. Як і песні, казкі, легенды, што потым лягчы ў аснову другой часткі пазмы «Дзяды», рамантычных балад.

1859 год. Адзін з пачынальнікаў новай беларускай літаратуры Вінцэнт Дунін-Марцінкевіч выдае ў Вільні дзве часткі свайго перакладу пазмы Адама Міцкевіча «Пан Тадэвуш». Гэта быў першы славянскі пераклад геніяльнай эпопеі, падзеі якой разгортваюцца на Навагрудчыне. Царская цензура адразу ж знішчыла ўвесь тыраж кнігі. Ледзь не адзіны экзэмпляр захаваўся ў Кракаве, у Ягелонскім ўніверсітэце.

1891 год. З дапамогай сваіх польскіх сяброў Яна Карловіча і Элізы Ажэшка Францішак Багушэвіч выдае ў Кракаве, у друкарні Анчыца, свой першы зборнік «Дудка беларуская».

1907 год. Калі пасля рэвалюцыі 1905 года беларусы ўрэшце атрымалі права на легальнае друкаванае слова, адной з першых кніг, выдадзеных па-беларуску ў Вільні, быў пераклад апавядання «Гедалі» Элізы Ажэшка. За пераклад на беларускую мову твораў Міцкевіча і Канапіцкай натхнёна бярэцца Янка Купала, тонкі знаўца польскай паэзіі...

Мы нагадалі некалькі эпизодаў з гісторыі нашых культурных сувязей з Польшчай, прыведзеныя ў адным з артыкулаў

беларускага гісторыка Адама Мальдзіса.

А сёння... Пачуцці шчырай асабістай дружбы звязваюць многіх польскіх і беларускіх пісьменнікаў. Янка Брыль, напрыклад, даўно сябруе з выдатным перакладчыкам і паэтам Мацеем Юзафам Канановічам, які даў новае жыццё не адной кнізе беларускіх аўтараў. Творчая садружнасць яднае Васіля Быкава і Эўгеніюша Кабатца, вельмі цікавага польскага пісьменніка, які перакла-

раманта. «З ім мяне асабіста звязвае даўняя дружба, якая пачалася яшчэ ў час нашай сумеснай працы ў органе Народнага фронту — газеце «Паросту», — расказаў беларускі пісьменнік. — Ежы Путрамонт і ў тыя цяжкія часы адным з першых узяўся прапагандаваць беларускую савецкую літаратуру, прысвяціў ёй цэлы шэраг артыкулаў...»

Яшчэ на прэс-канферэнцыі Ян Гушча падыходзіў то да аднаго, то да другога, пытаўся: «Караткевіча не бачылі?» Потым доўга корпаўся ў запіснай кніжцы, вышукваючы нумар тэлефона свайго сябра. «Праграма дужа насычаная, — прызнаваўся ён, — не ў маім узросце паспець за ўсімі... А тут столькі спраў! Трэба вольна сустрэцца абавязкова з Уладзімірам Караткевічам».

У свой час Ян Гушча пераклаў «Чазенію» Караткевіча. А зусім нядаўна ў Польшчы выйшла кніжка яго перакладаў «Мае мядзведзі і іншыя беларускія апавяданні». Ян Гушча — вядомы паэт і вялікі сябар беларускай літаратуры, які пераклаў на польскую мову творы Янкі Купалы, Максіма Багдановіча, Максіма Танка.

На лёс Мацея Юзафа Канановіча — таленавітага польскага паэта і перакладчыка, Беларусь наклала асаблівы адбітак. Ён жывіў у вёсцы пад Слонімам, з дзяцінства ўвабраў у сябе прыгажосць беларускай гаворкі, пазнаў характары яе простых людзей, іх дабрны і чыласць. І гэта знайшло ўвасабленне ў шматлікіх яго творах. Разам з сынамі беларускага народа ён змагаўся супроць фашызму, зведваў жахі гітлераўскіх канцлагаў. Паэт пераклаў кнігу вершаў Максіма Танка, «Хатынскую аповесць» Алеся Адамовіча, зборнік апавяданняў Янкі Брыля «Глядзіце на траву», асобныя творы іншых беларускіх аўтараў.

У Польшчы яшчэ шмат сталых сяброў і папулярных твораў беларускай літаратуры. Гэта Маніка Варнэньска, Збігнеў Жакевіч, Эўгеніюш Кобатц, Флёрыян Няўважны, Ежы Путрамонт, Ігар Сікірыцкі, Уладзімеж Стохель, Фелікс Фарнальчык, Тадэвуш Хрусьцялеўскі, Веслаў Яджынскі. Некаторыя з іх прынялі ўдзел у Днях польскай літаратуры ў Беларусі.

Меў рацыю Ян Гушча, калі «скардзіўся» на насычанасць праграмы свята. «Мерапрыемствы, якімі напоўнены Дні, падрыхтаваны беларускімі сябрамі з вартымі здзіўлення размахам, сэрдэчнасцю і цеплынёй, — сказаў напярэдадні свята карэспандэнту ТАСС намеснік міністра культуры і мастацтва ПНР Аляксандр Сычэўскі, азнаёміўшыся з праграмай Дзён. — Яны стануць яркай падзеяй у культурным жыцці Польшчы ў гэтым годзе».

Спраўды, шмат падзей, якія пакінулі ў памяці тысяч беларускіх людзей глыбокі, незабыўны след, адбылося за гэтых дзесяць дзён. Урачыстае адкрыццё Дзён польскай літарату-

Леніна. Адсюль пачаўся шлях легендарнай дывізіі імя Касцюшкі. У памяць аб гэтым закладзена Алея дружбы.

Арыстка варшаўскага Тэатра Народовы Э. КРАКОЎСКАЯ чытае вершы Міцкевіча.

дае творы не толькі Быкава, але і Івана Мележа, іншых нашых празаікаў.

Вельмі шкадаваў Максім Танк, калі даведаўся, што сярод польскіх гасцей не будзе Ежы Пут-

Мацей Юзаф КАНАНОВІЧ дае аўтографы наведвальнікам выстаўкі польскай кнігі.

ры ў Беларусі вылілася ў вялікі мітынг адзінства і дружбы двух братніх народаў. У Палацы мастацтва адкрылася выстаўка польскай кнігі. У выставачнай зале Саюза мастакоў БССР разгарнулася экспазіцыя сучаснага польскага жывапісу і графікі. Цёпла прынялі мінскія глядачы салістаў з ПНР Г. Раманоўскага і Б. Паўлюса, якія выступілі ў галоўных партыях оперы С. Манюшкі «Галька», пастаноўленай на сцэне Дзяржаўнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета БССР польскім рэжысёрам Б. Янкоўскім. Намеснік міністра культуры і мастацтва ПНР Т. Качмарэк уручыў арыстам беларускага тэатра ганаровы знак «За заслугі перад польскай культурай» — гэта вышэйшая ўзнагарода Польшчы для замежных дзеячаў культуры.

Вялікія вечары літаратуры адбыліся на мінскіх трактарным і аўтамабільным заводах, польскія пісьменнікі пабывалі ў шахцёраў Салігорска, у хімікаў Наваполацка і Магілёва, у сельскіх працаўнікоў Навагрудчыны — на радзіме вялікага Адама Міцкевіча. У саўгасе «Леніна» Горцаўскага раёна госці наведалі музей савецка-польскай баявой садружнасці, адкуль пачынала свой слаўны вызваленчы шлях польская дывізія імя Тадэвуша Касцюшкі.

На сустрэчы польскіх пісьменнікаў з працаўнікамі Завод-

скага раёна Мінска беларускі паэт Алес Лойка сказаў: «Нашы мудрыя продкі казалі калісьці: хочаш пражыць год — сей жыта, сто год — садзі лес, хочаш жыць вечно — мацуй дружбу з суседзямі. Гэтую дружбу, распачатую нашымі продкамі ў даўнія часы, мы мацуюм і сёння. Кожны дзень, у любым кутку нашых рэспублік мы бачым, як буйна прарастаюць на польскай і савецкай зямлі добрыя ўсходы нашай еднасці і брацтва!»

Сёння літаратурныя сувязі Беларусі і Польшчы сталі ўжо прадметам невуковага даследавання. Аспірантка Беларускага ўніверсітэта Ядвіга Люцынска з ПНР некалькі год працавала над вывучэннем польска-беларускіх літаратурных уплываў XVIII стагоддзя. Калі ж зазірнуць у спіс тэм, прапанаваных дыпломнікам філалагічнага факультэта гэтага года, то сярод іх — «Польская паэзія ў перакладзе на беларускую мову», «Беларуская паэзія ў ПНР», «Творчасць беларускіх пісьменнікаў у ПНР» і падобныя.

Новая сустрэча ў рамках Дзён з польскай літаратурай і яе таленавітымі творцамі паслыжыць справе далейшага пашырэння ўзаемаўзбагачальнай творчай садружнасці савецкіх і польскіх пісьменнікаў, справе ўмацавання дружбы народаў-братоў.

Выступае пісьменнік Юзаф ОЗГА-МІХАЛЬСКІ.

ХРОНІКА КУЛЬТУРНАГА ЖЫЦЦЯ

У КАРЭЛІЧАХ праведзена пятая традыцыйная штогадовая выстаўка работ народных умельцаў. На ёй было прадстаўлена каля трохсот экспанатаў — тканіны, карункі, вышыўка, інкрустацыі з саломкі, вырабы з вярбы, кераміка, карціны мясцовых мастакоў.

НАРОДНЫ ансамбль «Нёман» Гродзенскага гарадскога Дома культуры пачаў падрыхтоўку новай праграмы, з якой

выступіць у Польскай Народнай Рэспубліцы. У яе ўключаныя песні гродзенскага дырыжора і кампазітара А. Валынчыка «Не бядуі» на вершы Я. Коласа, польскага народнага песня «Далёка-далёка», «Вячэрняя песня» С. Манюшкі і іншыя творы польскіх і беларускіх кампазітараў.

Балетмайстар Беластоцкага народнага ансамбля «Курпэ зелён» Здзіслаў Дамброўскі паставіць з танцавальнай групай «Нёмана» польскі народны танец «Абэрак».

КАНЦЭРТАМІ ў Палтаве пачала гастролі на Украіне Акадэмічная харавая капэла БССР. Арысты выступяць у Данецку.

Запарожжы, Днепрапятроўску і іншых гарадах рэспублікі.

Будуць выконвацца кантаты «Леніну слава» А. Багатырова, сімфанічная паэма «Вечна жыць» Г. Вазнера, «Патэтычная араторыя» Г. Свірыдава, «Рэквіем» Моцарта, іншыя творы савецкіх і зарубежных кампазітараў.

СПОЎНІЛАСЯ дзесяць гадоў дзіцячаму харэаграфічнаму ансамблю «Радасць» Палацы культуры Магілёўскага завода штурчанага валакна. З яго канцэртнай праграмай знаёмы глядачы многіх гарадоў краіны, а таксама Балгарыі і ГДР. На рэспубліканскім аглядзе творчасці юных калектываў заняў першае месца.

ЧАРОЎНЫ СВЕТ МУЗЫКІ

Адкрыўся новы канцэртны сезон у Беларускай дзяржаўнай філармоніі. Па добрай традыцыі ён пачаўся з прэм'ер. Мінчане цёпла прынялі араторыю маладога кампазітара В. Войціка «Памяць Хатыні». На конкурсе сачыненняў студэнтаў музычных вышэйшых навучальных устаноў краіны яна прызнана лепшым творам на тэму перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне.

Араторыю выканалі сімфанічны аркестр БССР, хор Беларускага тэлебачання і радыё, хор хлопчыкаў, салісты з Ленінграда.

Другая прэм'ера — «Вакаліз» Л. Абеліўвіча — прысвечана памяці выдатнага савецкага кампазітара Д. Шапстаковіча. У сувязі з яго 70-годдзем філармонія праводзіць цыкл канцэртаў з твораў вялікага музыканта.

Звыш 20 розных абанементаў прапанавала філармонія рабочым і служачым прадырместаў і ўстаноў Мінска, а таксама студэнтам і школьнікам. Гэта своеасаблівыя прпускі ў цудоўны свет сімфанічнай, камернай, арганнай, народнай музыкі, харавога, вакальнага і іншых відаў мастацтва.

І няма завьіцця

У Мінску зносяць старую лазню на Ніжнім базары. Адыходзіць стары горад. Будзе рэканструявана вуліца Нямігі. «На Нямізе снапы шцелюць з галоў, малоцяць цапамі булатнымі, на такую жыццё кладуць, веюць душу ад цела. Нямігі крываваы берагі не дабром былі засяяны, засяяны касцямі рускіх сынаў». У «Слове аб папцы Ігаравым» Няміга будзе жыць вечна. Горад даўно сцёр Нямігу з аблічча свайго... Шкада ўсё ж. Не старая лазня ўперлася цяжкімі контрфорсамі ў зямлю — XVII стагоддзе стомлена дрэмле ля Свіслача, ахоўваючы тайны старадаўнасці.

Аб сваёй старадаўнасці напісана не дзеля прыгожага слова. У мінулым стагоддзі афіцэры рускага генеральнага штаба, складаючы тапаграфічны план Мінска, нанеслі на яго контуры сцен старажытнага Замчышча, якое да таго часу добра захавалася. Пазнейшыя раскопкі ў гэтым месцы далі вельмі багаты матэрыял па гісторыі старажытнага Мінска. Цяпер там, дзе трымалі абарону ад ворагаў воіны пагранічнай крэпасці Полацкага княства — Менска, стаіць магазін «Алеся», Палац спорту «Працоўныя рэзервы», шуміць Паркавая магістраль. Але не воінамі славіўся горад. Недзе звінеў кавадламі, шумна гандляваў, хмялеў у радасці

і заціхаў у жалбе гандлёва-прамысловы пасада... Дзе?..

У раскопе, зробленым сёлета вучонымі Мінскай археалагічнай экспедыцыі на вузкай палосцы зямлі паміж лазняй і Свіслачу, ужо ў самых верхніх пластах знойдзены магутны культурны пласт. Асколкі керамічнага, шклянога посуду, кавалкі скуры, манеты, косці хатніх і дзікіх жывёл... XIX, XVIII, XVII стагоддзі... І асобныя знаходкі, сляды пазнейшых перакопаў з XII і XI стагоддзяў. Першыя радкі старажытнай гісторыі горада...

У смутны час упершыню ўпамінаюць летапісы Мінск. Над славянскімі землямі займаўся світанак гісторыі рускай дзяржавы. Бясконцыя княжацкія спрэчкі і ўсобицы азмрочвалі гэта, паводле выказвання гісторыка, «стагоддзе народнага юнацтва». У Полацкім княстве на прастоле сядзеў князь Усяслаў, «князь нямілашчыны на кровапраліцце». Яго лёс, фантастычны, забытаны, як сюжэт авантурнага рамана, поўны прыгод, узлётаў і падзенняў. У 1066 годзе ён на чале сваёй дружыны падступіў пад Ноўгарад, узяў у палон жыхароў, зняў званы ў святой Сафіі. Яго дзядзькі — князі Ізяслаў, Святаслаў і Усевалад — у знак помсты сабралі войска і пайшлі на Усяслава. Яны прыйшлі да Мінска, жыхары якога зачыніліся ў крэпасці. «Браты ўзялі Менск, мужоў парубілі, жонка і дзяццэй аддалі на шчыт ратнікам і пайшлі да ракі Нямігі, дзе сустрэлі Усяслава ў пачатку сакавіка; нягледзячы на вялікі снег, адбылася злая сеча». Так упершыню гісторыя ўказвае на існаванне горада.

Есць дзіўнае месца ў летапісе. Звярніце на яго ўвагу. Узяўшы Менск, князі адыходзіць «да ракі Нямігі». Але Нямігарака ўпадала ў Свіслач у тым жа месцы, што і сёння. Менавіта там, дзе, як мы мяркуем, і стаў старажытны горад!

Куды ж ад Менска да Нямігі пайшлі Яраславічы на сечу з Усяславам? Або летапісец мае на ўвазе не Нямігу, а іншую раку, або... Так, або іншы Мінск, які стаў не на рацэ Нямізе, а на якой-небудзь іншай рацэ. На рацэ, таму што старажытныя селішчы ўзніклі ля вад. Пінск — на Піне, Слуцк — на Случы, Друцк — на Друці. А Менск?

Недалёка ад Мінска цячэ невялікая рэчка Менка. І не рэчка нават ужо, а ручаёк. На яе беразе, за 12 кіламетраў ад горада захаваліся рэшткі старажытных паселішчаў. Археалагічныя раскопкі, праведзеныя тут, паказалі, што пачынаючы з пятага стагоддзя на беразе Менкі жылі людзі. Жылі аж да XI стагоддзя. А ў XI жыццё тут амаль спынілася...

Але ўспомніце Нямігі крываваы берагі і зван булатных цапоў, і жорсткае разарэнне Мінска — гэта ў тым жа стагоддзі! І знаходкі ў Замчышчы, і адкрыцці гэтага года ў раско-

пе ля лазні выразна ўказваюць на той жа час...

Што азначае гэта дзіўнае супадзенне дат — выпадковасць ці Мінск на самой справе спачатку стаў на Менцы і толькі пасля разгрому быў перанесены да вусця Нямігі?

Гэта гіпотэза, выказаная вучонымі, лагічная і стройная, патрабуе яшчэ доказаў, каб стаць навуковай ісцінай.

...Калі стаіш на краі раскопу і назіраеш за работай археолагаў, выраз «у глыбіню стагоддзяў» набывае свой літаральны, бачны і адчувальны сэнс. Пядзя за пядзям, лапата за лапатай, усё ніжэй і ніжэй апускаем мы ў глыбіню... Па калена, па пояс, з галавой хаваецца чалавек у раскопе. На паверхню за дзень вымаецца да сотні знаходак. Усе гэтыя асколкі, абломкі, чарапкі беражліва перамяваюць, выціраюць, сартуюць тут жа, недалёка ад раскопу. Рыльца шклянога, пакрытага пацінай штофа з надпісам «Лондан...». Аптэчная бутэлка з рэшткамі нейкай вадкасці, якая пахне шкіпінарам, — XVIII стагоддзе... Керамічныя чарапкі з XVII, XV стагоддзяў. Такія чарапкі, асабліва з верхняй часткі посуду, з захаваным венчыкам і палівай, асабліва цікавыя для археолагаў. Па форме венчыкаў, па выглядзе палівы вучоныя датуюць знаходкі. Манеты, гэтыя прамы календар гісторыі...

...Хто можа сказаць, чаму такая надзвычайная прываблівасць месц, звязаных з гісторыяй? Можа, ад адчування, што час тут траціць сілу, што няма забыцця...

М. КАВАЛЕЎ.

Падае асенняе лісце...

«ЯСЛІ» ДЛЯ САСЁНАК

«Загартоўка» сасёнак і елачак пачалася ў цяпліцы, пабудаванай у Глыбоцкім доследным лісгазе на Віцебшчыне. Маладыя дрэўцы, якія выраслі ў поліэтыленавых гаршочках, на трэць вышэйшыя, чым звычайныя, у іх лепш развіта каранёвая сістэма. У цяплае надвор'е сеянцы — а іх тут дзвесце тысяч — прымаюць халодны душ. Пасля акліматызацыі пачнецца іх «перасяленне» на месцы, адведзеныя пад бары будучага стагоддзя.

Спецыялісты ўскладаюць вялікія надзеі на новы спосаб. Ён дазваляе зняць «пікавасць» у час пасады, якая звычайна працягваецца ўсяго два-тры тыдні. Дрэўцы з цяпліцы можна высаджваць з ранняй вясны да позняй восені. Прыжывальнасць іх стопрацэнтная. У гаршочках спажывуных рэчываў назапашана на два гады. За гэты час маладыя дрэўцы набяруць сілу нават на бедных пясчаных глебах, дзе ў асноўным і закладаюцца будучыя лісы.

Восенню саджанцы, вырашчаныя ў першых у рэспубліцы плёначных цяпліцах такога тыпу, зоймуць сорак гектараў. У завяршальным годзе п'яцігодкі яны размесцяцца на 1500 гектарах.

гумар

— Чаму гэты чалавек спыняецца на кожным рагу вуліцы?

— А, гэта мой сусед. Проста па прывыцы. Ён дзесціць гадоў гуляў па гэтым маршруце са сваім сабакам.

Прамоўца манатонна чытае свой даклад. Раптам з апошняга рада хтосьці крыкнуў:

— Калі ласка, гучней!
— Даруйце, джэнтльмены, — сказаў дакладчык, — я не думаю, што мяне хто-небудзь слухае.

Шэф выклікае да сябе падначаленага.

— Як ваша здароўе, Браўн?
— Дзякую вам, сэр, усё ў парадку. Я ні разу не хварэў за ўсе дванаццаць гадоў работы ў фірме.

— Дзіўна! І ў вас ні разу не было язвы страўніка, вы не пакутавалі ад гіпертаніі, гастрыту, у вас не было перадінфарктнага стану?

— Нічога, сэр!
— Скажыце мне шчыра, Браўн, а можа вы наогул не працуеце?

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ
ПРАСПЕКТ, 44.

ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82,
33-02-80, 33-03-15, 33-01-97.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.
Зак. 1515.

ЛЁС КАЗАЧНАЙ ПТУШКІ

Тры гады назад на сажалках эксперыментальнай базы «Кастрычнік» Воранаўскага раёна прываднілася пара лебедзяў. Беласнежным гасцям усе былі рады. Жыхары — рыбакі і аматары прыроды ўзялі іх над ахову, рыхтавалі падкормку.

На другі год у зарасні-

ках лебедзі звлі гняздо. З сажалак вяду не спускалі, пакуль лебедзі не вывеліся.

Сёлета прыгажуні зноў вярнуліся на сажалкі. Цяпер у іх сям'і п'яцёра птушанят. Людзі клапаціліва ахоўваюць іх, кормяць, і лебедзі адказваюць даверліваасцю.

ЖАМЧУЖЫНЫ РУСКАГА ДОЙЛІДСТВА

Перад вамі фатаграфіі наштых марак, якія адлюстроўваюць шэдэўры старой рускай архітэктуры. На адной з мініячур — жамчужына драўлянага дойдлідства, славуата П'разраб'яжская царква ў Кіжах. У гэтым тварэнні зліліся ў адно творчыя задумы, традыцыі, густы і ўменне рускіх майстроў-дойлідаў.

Амаль дзевяноста гадоў прастаяў драўляны дом у сяле Аўшэўневе на Клімецкім востраве ў Заанежжы, потым яго разабралі і перавезлі ў Кіжы. Не выпадкова гэты стары дом апынуўся ў запаведніку рускага драўлянага дойдлідства, дзе сабраны ветраныя млыны, каплічкі, свірны і іншыя пабудовы старадаўнасці. Справа ў тым, што дом гэты ўяўляе сабою шэдэўр будаўнічага мастацтва. Дом упрыгожаны драўлянымі карункамі, разнымі ліштвямі і аканіцамі, вялікай галерэяй і маленькім балконам. На паштовай мініячурцы паказана частка дома.

Яшчэ на адным паштовым знаку паўстае перад намі тварэнне невядомага майстра — звычайная брамка. Пабудавана яна больш як 120 гадоў таму назад і знаходзіцца ў адным з паселішчаў Горкаўскай вобласці. Брамку ўпрыгожвае дзівосная разьба — карункі з кветак, ліній і фігур.

Каменнае дойдлідства Расіі прадстаўлена на марках фрагментам Растоўскага Крамля.

Вялікім рускім архітэктарам Васілю Бажэнаву і Карлу Росі прысвечаны два паштовыя знакі гэтай цікавай серыі. Творчы Геній Бажэнава прадстаўлены вядомымі варотамі ў Царыцыне пад Масквой.

Запаведны куток Ленінграда — адзіная ў сваім родзе вуліца дойдліда Росі, паказана на апошняй марцы серыі.

Гэтыя паштовыя мініячурцы разышліся па ўсе канцы зямлі, расказваючы людзям аб цудоўных помніках рускага дойдлідства.

Л. КОЛАСАУ.

Калгас «Камінтэрн» Магілёўскага раёна — адна з перадавых гаспадарак. Даход гаспадаркі складае штогод каля п'яці мільёнаў рублёў. Частка яго выдзяляецца на развіццё спартыўных збудаванняў. У калгасе ёсць стадыён, баскетбольная і валебольная пляцоўкі, тэнісны kort, бегавая дарожка, гімнастычны гарадок... Працуюць секцыі вольнай барацьбы, лёгкай атлетыкі, футболу, лыжная, валебольная, стралковая, ваджэння матацыкла і аўтамабіля. НА ЗДЫМКУ: калгасныя спартсмены (злева направа) эканаміст П. ГРАЧЫХА, бухгалтар В. ДАЙНЕКА і інструктар фізкультуры А. БЯЗВЕРХІ. Фота М. ЖАЛУДОВІЧА.

ЭМБЛЕМЫ АЛІМПІЯДЫ

Ярка засвяціўся сімвал XXII летніх Алімпійскіх гульняў на франтоне мінскага Палаца спорту. Тут адкрылася выстаўка ўдзельнікаў Усеаюзнага конкурсу на афіцыйную эмблему спартыўнага форуму, які адбудзецца ў сталіцы нашай Радзімы — Маскве.

Конкурс праводзіўся з 1 ліпеня па 31 снежня 1975 года. У ім прынялі ўдзел 8500 мастакоў з усіх саюзных рэспублік, а таксама з Польшчы, Венгрыі, Балгарыі, Кубы, Самалі і многіх іншых краін. Усяго на разгляд конкурснага журы было прадстаўлена больш як 26 тысяч графічных адлюстраванняў будучай

эмблемы. Як вядома, першае месца ў конкурсе прысуджана рабоце 28-гадовага студэнта Уладзіміра Арсенцьева, які ўвасобіў у эмблеме контуры Масквы. Гэта работа і прызнана афіцыйнай эмблемай «Алімпіяды-80», яна зацверджана сесіяй МАК.

Выстаўка ўдзельнікаў конкурсу на афіцыйную эмблему «Алімпіяды-80» з поспехам дэманстравалася ў Маскве, Ленінградзе і Таліне, дзе прадстаўнікі прамысловых прадпрыемстваў вырашылі выкарыстаць многія з графічных адлюстраванняў эмблемы для ўпрыгожання тавараў масавага ўжытку.

